

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

Česká republika a přijetí eura

Alina Mamurkova

© 2017 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Alina Mamurkova

Podnikání a administrativa

Název práce

Česká republika a přijetí eura

Název anglicky

Czech Republic and the acceptance of the Euro

Cíle práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce bude analýza připravenosti ČR vstoupit do eurozóny, zhodnocení přínosů a dopadů na Českou republiku a Českou národní banku v případě přijetí eura a vstupu do eurozóny, který je podmíněn setrváním v Evropské unii.

Metodika

Základem zpracování teoretické části bude deskriptivní metoda na základě prostudování vybraných ekonomických publikací a odborných článků, které se dotýkají eura jako oficiální měny Evropské unie a dopady přijetí eura na Českou ekonomiku. Významným zdrojem dat jsou databáze Ministerstva financí ČR a České národní banky. V praktické části mé bakalářské práce plánuji analyzovat průzkum veřejného mínění. Z toho vychází i charakteristiky výhod a nevýhod přijetí společné evropské měny a převážně analýza připravenosti ČR k přijetí eura. Dále chci uvést srovnání zkušeností zemí, které se již staly členy eurozóny. Součástí je i stručný popis doplněný analýzou zbývajících zemí, které mají stále své vlastní národní měny, jejich plány a připravenost v tomto ohledu.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Euro, Eurozóna, Česká národní banka, Evropská centrální banka, Evropská měnová unie, Maastrichtská konvergenční kritéria, Inflace, HDP, Směnný kurz.

Doporučené zdroje informací

Česká národní banka, dostupný internetový zdroj: <http://www.cnb.cz/>

FAJMON, H. – PEČINKOVÁ, I. *Euro versus koruna : dilemata jednotné měny v době dluhové krize*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012. ISBN 978-80-7325-265-6.

JANÁČKOVÁ, S. *Peripetie české ekonomiky a měny*. Praha: Institut Václava Klause, 2014. ISSN 1213-3299.

KUNEŠOVÁ, H. *Světová ekonomika : nové jevy a perspektivy*. V Praze: C.H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-502-2.

Ministerstvo financí ČR, dostupný internetový zdroj: <http://www.zavedenieura.cz/>

ROBERTS, P. C. *Selhání kapitalismu volného trhu a ekonomický úpadek západu : cesta k nové světové ekonomice*. Atlanta, GA, USA, 2015. ISBN 978-80-7387-903-7.

SALIN, P. *Ekonomická harmonizace*. Praha: Liberální institut, 2003. ISBN 80-86389-26-X.

SARRAZIN, T. *Evropa euro nepotřebuje : jak nás politické vize zavedlo do krize*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2314-8.

WYPLOSZ, C. – BALDWIN, R. E. – ŠAROCH, S. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4568-8.

Předběžný termín obhajoby

2016/17 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 7. 10. 2016

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 24. 10. 2016

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 02. 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13.03.2017

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Romanu Svobodovi, Ph. D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Česká republika a přijetí eura

Souhrn

Daná bakalářská práce je zaměřena na přijetí eura Českou republikou – připravenost, současný stav a přínosy, respektive omezení spojená s přijetím společné měny. Kromě samotné přípravy České republiky na přijetí eura je práce zaměřena na provedení analýzy dopadu přijetí eura v okolních zemích. Jedná se o Německo a Slovensko. Metodicky se práce odvíjí od provedení literární rešerše přes provedení vlastního průzkumu až k diskusi týkající se zavedení eura v České republice.

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce je zhodnotit přínosy a omezení zavedení eura v České republice. V bakalářské práci se pracuje i s dílčími cíli. Prvním z nich je vyhodnocení přijetí eura v jiných členských zemích – zejména na Slovensku a v Německu. Jedná se o státy, které jsou ekonomicky silně spojeny s českým hospodářstvím. Dalším cílem je zhodnocení budoucnosti eura s ohledem na odchod Británie z EU, jedná se o téma, které vyvolalo obrovskou reakci nejen v EU, ale i po celém světě. Následujícím cílem je provedení výzkumu dopadu hospodářské krize a následné recese z roku 2007/2008 na přijetí eura Českou republikou.

Klíčová slova: euro, eurozóna, Česká národní banka, Evropská centrální banka, Evropská měnová unie, Maastrichtská konvergenční kritéria, HDP, směnný kurz.

Czech Republic and acceptance of the Euro

Summary

The given thesis is focused on the euro adoption by the Czech Republic. The thesis evaluates readiness, current status and benefits, or restrictions associated with the adoption of a common currency. Besides the Czech Republic's preparations for euro adoption work focus is to analyze the impact of the euro adoption in neighboring countries. These are Germany and Slovakia. Methodically, the work is proceeding from the performance of literary research through carrying out own survey to the debate on the euro adoption in the Czech Republic.

The main objective of this thesis is to evaluate the benefits and limitations of the introduction of the euro in the Czech Republic. The thesis also works with partial objectives. The first is the evaluation of the euro adoption in other Member States - especially the Slovak Republic and Germany. These are countries that are economically closely linked with the Czech economy. Another objective is to evaluate the future of the euro with respect to the Britain exit from the EU, it is a topic that currently generates a huge response, not only in the EU but also worldwide. The next goal is to undertake research on the impact of the economic crisis and the subsequent recession of 2007/2008 to adopt the euro in the Czech Republic.

Keywords: Euro, Eurozone, Czech National Bank, European Central Bank, European Monetary Union, the Maastricht convergence criteria, GDP, exchange rate.

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl a metodika.....	11
2.1 Cíl.....	11
2.2 Metodika	11
3 Teoretická východiska	13
3.1 Makroekonomické definice.....	13
3.1.1 HDP	13
3.1.2 Obecná míra nezaměstnanosti	15
3.1.3 Míra inflace.....	16
3.1.4 Platební bilance.....	17
3.1.5 Měnový kurz.....	18
3.1.6 Veřejné finance	18
3.2 Měnová a hospodářská unie	19
3.3 Maastrichtská kritéria.....	21
4 Analytická část práce.....	23
4.1 Eurozóna	23
4.1.1 HDP	24
4.1.2 Nezaměstnanost	30
4.1.3 Inflace	32
4.1.4 Platební bilance.....	33
4.1.5 Veřejné finance	35
4.2 Přínosy a omezení zavedení eura pro ČR	38
4.2.1 Přínosy	38
4.2.2 Omezení	40
4.3 Stav splnění maastrichtských kritérií ČR.....	41
4.4 Zkušenosti se zavedením eura.....	44
4.4.1 Německo	44
4.4.2 Slovensko.....	50
4.5 Budoucnost eura a eurozóny	53
5 Diskuse	55
6 Závěr	57
Seznam použitých zdrojů	59
Literatura	59
Odborné studie	60

Databáze a internetové zdroje	60
Přílohy	61
Příloha č. 1 - Eurozona	61

Seznam obrázků

Obrázek 1. Výdajová metoda výpočtu HDP	14
Obrázek 2. Příjmová metoda výpočtu HDP	14
Obrázek 3. Výpočet obecné míry nezaměstnanosti	15
Obrázek 4. Výpočet CPI a míry inflace	16
Obrázek 5. Vývoj HDP, mil EUR	24
Obrázek 6. HDP České republiky, mil EUR	25
Obrázek 7. HDP Slovenska, mil EUR	26
Obrázek 8. Podíl členských zemí na HDP	27
Obrázek 9. Vývoj HDP na hlavu v Německu, Slovensku a České republice, v EUR	29
Obrázek 10. Export z Německa, mil EUR	45
Obrázek 11. Export německého vysoce inovativního a technologického zboží, % od celkového exportu	46
Obrázek 12. Kurz eura vůči USD dle ECB	47
Obrázek 13. PZI do Německa, mil EUR	49
Obrázek 14. Portfoliové investice do Německa, mil EUR	50
Obrázek 15. Export ze Slovenska, mil EUR	51
Obrázek 16. Export slovenského vysoce inovativního a technologického zboží, % od celkového exportu	51
Obrázek 17. PZI na Slovensko, mil EUR	52
Obrázek 18. Portfoliové investice na Slovensko, v mil EUR	53

Seznam tabulek

Tabulka 1. HDP na hlavu v EUR	28
Tabulka 2. HDP na osobu dle PPS, Eurozóna=100	30
Tabulka 3. Obecná míra nezaměstnanosti v %	31
Tabulka 4. Míra inflace v %	33
Tabulka 5. Podíl exportu na HDP v %	34
Tabulka 6. Deficit rozpočtu vůči HDP v %	36
Tabulka 7. Veřejný dluh vůči HDP v %	37
Tabulka 8. Splnění inflačního kritéria Českou republikou	42
Tabulka 9. Splnění kritéria salda rozpočtu	43
Tabulka 10. Splnění kritéria veřejného dluhu	43
Tabulka 11. Splnění kritéria konvergenčních sazeb	44

1 Úvod

Vstupem do EU se Česká republika zavázala přijmout euro jako svou národní měnu. Jinými slovy, každá země na sebe vstupem do EU převzala závazek nahrazení vlastní měny eurem. Na druhou stranu je nutné počítat s tím, že evropská legislativa nevynechává přesné datum, respektive lhůtu pro přijetí eura členskými státy. Je nutné počítat s tím, že nahrazení vlastní měny dokáže odstranit celou řadu rizik, mezi nejdůležitější z nich rozhodně patří měnová rizika, jelikož se česká ekonomika zaměřuje na členské země EU. Na druhou stranu může přinést i celou řadu problémů jako třeba zvýšené náklady podniků anebo částečnou ztrátu nezávislosti národní banky.

Právě proto je zcela klíčové provést analýzu dopadu přijetí eura v okolních zemích při zhodnocení dopadů přijetí eura v České republice. Pochopitelně v rámci jedné bakalářské práce není možné provést analýzu všech zemí, proto se práce zaměří na zhodnocení těch nejdůležitějších pro Českou republiku – jedná se o Německo a Slovensko. Německo bylo vybráno kvůli shodné struktuře ekonomiky – jak česká, tak i německá ekonomika jsou průmyslově a exportně orientované. Ekonomika a kultura Slovenska však stojí nejbližší té české, vždyť obě země byly delší dobu součástí jednoho státního útvaru.

Poslední dobou nezažívala ekonomika EU moc dobré časy – viz otázka GREXITU, současný BREXIT, ekonomická krize z roku 2007/2008 apod. Proto se začalo mluvit i o odchodu dalších zemí a začalo se diskutovat o nutnosti nahrazení vlastní měny eurem. Předkládaná bakalářská práce se zaměří na zhodnocení přijetí eura Českou republikou, a to s ohledem na ekonomický vývoj jak v ČR, tak i v zemích EU. Vzhledem k rozsáhlosti a složitosti zkoumané problematiky se bakalářská práce zaměří na posledních osm let – tj. od roku 2008 až do roku 2016.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl

Hlavním cílem předkládané bakalářské práce je zhodnotit přínosy a omezení zavedení eura v České republice. V bakalářské práci se bude pracovat i s dílčími cíli. Prvním z nich je vyhodnocení přijetí eura v jiných členských zemích – zejména na Slovensku a v Německu. Jedná se o státy, které jsou ekonomicky silně spojeny s českým hospodářstvím. Dalším cílem je zhodnocení budoucnosti eura s ohledem na odchod Británie z EU, jedná se o téma, které vyvolalo obrovskou reakci nejen v EU, ale i po celém světě. Následujícím cílem je provedení výzkumu dopadu hospodářské krize a následné recese z roku 2007/2008 na přijetí eura Českou republikou. Zde je klíčové zjistit, jestli krize měla či nikoliv dopad na přijetí eura. Posledním cílem je provedení evaluace plnění maastrichtských kritérií Českou republikou.

2.2 Metodika

Metodicky se práce odvíjela od provedení literární rešerše přes provedení vlastního průzkumu až k diskusi týkající se zavedení eura v České republice. První část práce byla postavena na tvorbě teoretického základu. Zde byly podrobeny analýze následující oblasti: zakotvení přijetí eura členskými zeměmi EU, maastrichtská kritéria a hospodářská a měnová unie jako určitý stupeň mezistátní integrace.

V další části práce byly zhodnoceny maastrichtská kritéria a jejich aktuální plnění dle aktuálních statistických a jiných údajů, dopady přijetí eura na německou a slovenskou ekonomiku jako země, které stojí nejbližší české ekonomice, výzkum dopadů přijetí eura a hospodářské krize. BREXIT pochopitelně znamenal i dopad na euro, proto je zcela nutné zhodnotit i odchod Británie z největšího ekonomického seskupení. Analýza BREXITU byla provedena jenom okrajově a jenom v souvislosti se vstupem České republiky do eurozóny.

První část práce byla postavena na literární rešerši provedené pomocí knih následujících autorů: Makroekonomie od J. Brčáka, Makroekonomie od P. Wawrosze, Mezinárodní obchod v 21. století od E. Kalínské, Evropské právo 2 - Jednotný vnitřní trh od Šíškové N. a mnoho dalších. Kromě knih našly v této práci svoje uplatnění i výstupy z veřejně

dostupných databází jako ČSÚ, ČNB anebo EUROSTAT. Vzhledem k zaměření tématu bakalářské práce byla středem pozornosti analýza následujících makroekonomických ukazatelů: HDP, míra inflace a obecná míra nezaměstnanosti. Dále se provedla analýza ekonomických ukazatelů, kterými jsou měnový kurz, platební bilance, veřejný dluh a státní rozpočet.

Veškeré údaje byly uvedeny v tabulkách, respektive grafech a byly patřičně okomentovány. Jedná se o sekundární data.

V poslední části se provedlo zhodnocení teoretických poznatků, a zároveň i výsledků vlastního výzkumu. Na základě toho bylo možné jednoznačně zhodnotit dopad eura na českou ekonomiku. Z hlediska metod, které se vyskytly v bakalářské práci, je nutné zmínit literární rešerši a potažmo i analýzu sekundárních literárních zdrojů, provedení analýzy maastrichtských kritérií, komparaci a analogii.

3 Teoretická východiska

První část bakalářské práce je zaměřena na tvorbu literární rešerše. V této části práce jsou rozebrány především maastrichtská kritéria, eurozóna a měnová unie. Kromě toho je v kapitole rovněž i základní zmínka o makroekonomických ukazatelích.

3.1 Makroekonomické definice

V dalším textu je uveden základní rozbor nejčastěji užívaných makroekonomických ukazatelů, které budou hojně využívány v praktické části práce. Jedná se o HDP, inflaci, platební bilanci a nezaměstnanost. Kromě toho jsou tyto ukazatele doplněny o devizový kurz a veřejné finance. Poslední dva typy ukazatelů nejsou zase až tak známé, avšak jsou naprosto zásadní pro tuto práci, jelikož jsou součástí tzv. maastrichtských kritérií, proto je zcela zásadní tyto ukazatele zmínit v rámci dané kapitoly.

Účelem dané kapitoly není provedení důkladné analýzy všech makroekonomických ukazatelů, ale uvedení jenom těch nejzásadnějších bodů, které se vztahují k této bakalářské práci.

3.1.1 HDP

Prvním ukazatelem, který má zcela zásadní význam je HDP. Jedná se o ukazatel, který nejen vypovídá o výkonnosti ekonomiky, ale zároveň je schopen podat prvotní informaci o tom, jaká je životní úroveň v dané zemi.

Pod pojmem HDP se skrývá „*Tok zboží a služeb, které byly vyprodukovány anebo poskytnuty v dané zemi za určité časové období - nejčastěji za jeden rok*“ (Holman, 2011, s. 409). Jinými slovy, jedná se o produkci omezenou časem a prostorem – nejčastěji jedním rokem a jednou zemí. Mohou být ale i výjimky – třeba uvedení produkce v jedné zemi za jedno čtvrtletí.

Velice často je HDP doplněno o zohlednění národního produktu, což je produkt vyrobený nikoliv na daném území, ale produkt vyrobený výrobními faktory patřícími občanům daného státu. Tento pojem nachází svoje uplatnění především v anglicky psané literatuře (Holman, 2011, s. 413). Důvod využívání daného pojmu spočívá v tom, že existují země, ve kterých je ekonomika naprosto odkázána na zahraniční investice, a kde většina

průmyslu patří zahraničním investorům – třeba Čína nebo ostatní státy Jihovýchodní Asie. I naopak, některé země, třeba jako USA, které téměř nemají žádné průmyslové odvětví na svém území, avšak americkým firmám patří celá řada výrobních objektů v zemích jihovýchodní Asie.

HDP lze spočítat třemi různými způsoby, které však musí dát stejný výsledek. Jedná se o výpočet HDP výrobní, výdajovou anebo důchodovou cestou. Výrobní metoda je zřejmě nejsložitější a počítá HDP pomocí součtu přidané hodnoty dle jednotlivých sektorů ekonomiky. Výdajová metoda je založena na sčítání výdajů čtyř sektorů ekonomiky. Důchodová metoda, jak to již napovídá název, vychází ze zisků, úroků, rent apod., které se posléze upraví o nepřímé daně a dotace.

Výdajová metoda je následná (Beránek, 2016, s. 106):

Obrázek 1. Výdajová metoda výpočtu HDP

HDP = výdaje na konečnou spotřebu (domácnosti a neziskové organizace) + tvorba hrubého pracovního kapitálu (investice) + vývoz výrobků a služeb – dovoz výrobků a služeb

Jak je zřejmé, u výdajové metody se jedná o součet výdajů všech nejdůležitějších sektorů ekonomiky, a to se zohledněním zahraničí. Výdajová metoda vychází z toho, že HDP je výsledkem součtu všech výdajů v ekonomice za určité statky a služby.

Příjmová (=důchodová) metoda se určí takto (Jurečka et al., 2013, s. 34):

Obrázek 2. Příjmová metoda výpočtu HDP

Hrubý domácí produkt = čistý domácí důchod + nepřímé daně + amortizace

Příjmová metoda je pak založena na tom, že na výše uvedené výdaje musí někdo vydělat. Právě kvůli tomu se počítá čistý domácí důchod jako součet mezd, rent, důchodů apod. Nepřímé daně pochopitelně snižují důchod, snižují jej ale až v okamžiku útraty (jako například DPH), amortizace je zohledněna proto, jelikož se jedná o důležitou součást nákladů firem.

Výpočet HDP a jeho vypovídací schopnost má ovšem celou řadu omezení, ke kterým patří následující:

- Černá a šedá ekonomika,

- Kvalita životního prostředí,
- Produkce vyrobená pro vlastní spotřebu (Wawrosz et al., 2012, s. 30).

HDP nezohledňuje natolik významnou součást produktu jako je produkce vytvořená pro vlastní potřebu anebo sousedská výpomoc. To samé platí i pro zhoršení životního prostředí, takže třeba současný ekonomický růst Číny je kompenzován neskutečným zhoršením životního prostředí, respektive většími výdaji budoucích generací spojených s očištěním ovzduší, vody apod.

3.1.2 Obecná míra nezaměstnanosti

Další významnou makroekonomickou veličinou je nezaměstnanost. Jedná se o přirozenou součást každé ekonomiky. Daný ukazatel se počítá jako vztah mezi nezaměstnanými osobami a počtem ekonomicky aktivních lidí. Každý stát jej vymezuje trochu jinak, ale nejčastěji se pod pojmem ekonomicky aktivní člověk skrývá: *„Osoba starší 15 let, která nepracovala ve sledovaném období, a to ani nebyla sebezaměstnaná, byla připravena nastoupit do zaměstnání v průběhu 14 dnů, a nakonec aktivně hledala zaměstnání“* (Brčák et al., 2010, s. 72).

Vzorec pro výpočet míry nezaměstnanosti je následný (Jurečka et al., 2013, s. 138):

Obrázek 3. Výpočet obecné míry nezaměstnanosti

$$u = \frac{U}{L + U} * 100$$

kde:

u ... míra nezaměstnanosti

L ... zaměstnaní

U ... nezaměstnaní

L+U... ekonomicky aktivní (zaměstnaní+nezaměstnaní)

Jak je zřejmé, míra nezaměstnanosti nevychází ze všech lidí, ale jenom z ekonomicky aktivních, jehož definice byla uvedena výše. Důvod spočívá v tom, že existuje celá řada osob, které nejsou ekonomicky aktivními – např. studenti, vojáci na povinné vojenské službě apod.

U míry nezaměstnanosti je rovněž nutné uvést, že od roku 2013 české Ministerstvo práce a sociálních věcí přešlo na novou metodiku vykazování nezaměstnanosti. Jedná se o ukazatel podíl nezaměstnaných osob, který se určí jako poměr mezi počtem dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 16-64 let evidovaných na úřadech práce a počtem všech obyvatel v produktivním věku (Jurečka et al., 2013, s. 139).

Nezaměstnanost může mít tři hlavní příčiny, a zároveň i formy: frikční, strukturální a cyklickou. První typ nezaměstnanosti vzniká kvůli dobrovolnému opuštění práce. Tento typ nezaměstnanosti je pochopitelně nejpříjemnější (Holman, 2011, s. 280). Cyklická nezaměstnanost vzniká v důsledku cyklického vývoje ekonomiky. Strukturální nezaměstnanost je výsledkem útlumu v určitých odvětvích (Jurečka et al., 2009, s. 68).

Vliv nezaměstnanosti je možné sledovat jak v ekonomické, tak i v psychologické rovině. V ekonomické rovině se jedná o pokles HDP, životní úrovně apod. V psychologické rovině se jedná především o ztrátu zkušeností, možný alkoholismus, zvýšený počet rozvodů apod.

3.1.3 Míra inflace

Třetí významnou ekonomickou veličinou je inflace. Jedná se o růst cenové hladiny, popř. pokles kupní síly peněz. Přitom se musí jednat o významný, a navíc i trvalý růst cen. Jenom jednoduchý a dočasný cenový pohyb není brán v potaz (Eyler, 2009, s. 140).

Díky inflaci klesá objem zboží, který si může člověk zakoupit. Opakem inflace je deflace, se kterou se potýkala během krize z roku 2008 celá řada evropských ekonomik, jedná se o pokles cen vyvolaný poklesem ekonomické aktivity podniků a lidí (Holman, 2011, s. 538-540).

Inflace vychází nejčastěji z cenových indexů, prvním příkladem je index cen spotřebitele (CPI) zohledňující ceny za spotřební zboží, dále se uplatňuje index cen výrobců (PPI) a indexy jednotlivých odvětví (Holman, 2011, s. 544).

Vzorec pro výpočet inflace je následný – ze začátku se určí CPI, a posléze se z něj vypočte inflace (Jurečka et al., 2013, s. 115, 118):

Obrázek 4. Výpočet CPI a míry inflace

$$CPI = \frac{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách běžného roku}}{\text{hodnota daného spotřebního koše v cenách základního období}} * 100$$

$$\text{míra inflace} = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} * 100$$

3.1.4 Platební bilance

Výše uvedené základní makroekonomické ukazatele bývají doplněny o další, které nejsou zase až tak známé veřejnosti. Prvním takovým ukazatelem je platební bilance. Jedná se o „*systematický účetní výkaz, který zachycuje veškeré ekonomické transakce mezi rezidenty domácí země a rezidenty ostatních zemí, které se uskutečnily za určité časové období, zpravidla jednoho roku. Tyto transakce jsou spojeny s toky zboží, služeb kapitálu a peněz mezi domácí ekonomikou a zahraničím*“ (Durčáková, 2007, s. 15).

Jinými slovy, platební bilance poukazuje na stav ekonomiky ve vztahu k vnějšímu světu.

Platební bilance se nejčastěji uvádí v pěti oblastech:

1. Běžný účet:

- pohyb výrobků,
- pohyb důchodů z výrobních faktorů - bilance výnosů – pracovní důchody pracovníků ze zahraničí, úroky, dividendy, zisky,
- pohyb služeb – neviditelný obchod (tranzitní poplatky, doprava a také příjmy z cestovního ruchu),
- běžné transferové platby – sociální transfery, převody pracovních příjmů.

2. Finanční účet – závazky a pohledávky rezidentů vůči zahraničí:

- portfoliové investice,
- přímé zahraniční investice,
- ostatní investice.

3. Kapitálový účet – běžné kapitálové transfery.

4. Chyby a opomenutí.

5. Změna devizových rezerv – vývoj aktiv, které má k dispozici CB (Holman, 2011, s. 574-576).

Jak je vidět z rozčlenění bilance, jedná se o výbornou analýzu ve vztahu k vnějšímu světu, která zohledňuje jak tok zboží, tak i tok financí. Díky platební bilanci se zjistí, co ekonomika vyváží, a co naopak dováží, a do jakých zemí.

3.1.5 Měnový kurz

Devizový kurz je dalším diskutovaným makroekonomickým tématem. Jedná se o vztah domácí měny a cizích měn. Daný kurz je výsledkem vztahu mezi nabídkou a poptávkou po dané měně. Pochopitelně největšími subjekty na straně nabídky a poptávky jsou velké banky a firmy, které se zabývají exportem/importem. Jejich vliv je možné vidět i u platební bilanci – viz předchozí text.

Kromě toho je velmi významným subjektem na devizovém trhu národní banka, která může provádět tzv. intervence za účelem ovlivnění kurzu měny. Klasickým příkladem jsou relativně nedávné úspěšné intervence ČNB s cílem oslabit českou měnu, a tímto pomoci exportérům v době krize. Navíc je nutné počítat s tím, že díky tomu, že jsou úrokové sazby v současné Evropě velmi nízké, kurzové intervence se stávají jedním z hlavních nástrojů evropských národních bank a ECB (Česká národní banka. Měnová politika).

Devizový kurz se nejčastěji rozlišuje na přímý a nepřímý. Přímý kurz je vyjádřením množství jednotek domácí měny za jednotku měny zahraniční. Tento kurz je využíván v ČR. Dalším typem je nepřímý kurz, kde se uvádí určité množství zahraničních jednotek za jednotku domácí měny (Černohorský et al., 2011, s. 178).

3.1.6 Veřejné finance

V souvislosti s Maastrichtskými kritérii je zcela zásadní zmínit veřejné finance. Jedná se o ekonomicko-peněžní vztahy mezi všemi subjekty a státem. Takže zcela zásadní je to, že na jedné straně musí vystupovat stát. Nejčastěji je pojem veřejných financí analyzován na příkladu státního rozpočtu. Je to určitá a předem daná soustava veřejných rozpočtů, které jsou založeny na tvorbě a použití centralizovaných peněžních fondů národní vládou, a to i včetně veřejné správy na místních úrovních za předem určené období, kterému se říká fiskální rok. Rozpočet se odvíjí od státního zřízení – může se jednat o federální rozpočet, místní rozpočet, veřejně spravované fondy apod. (Potůček, 2007, s. 191).

Každý rozpočet je rozdělen na příjmy a výdaje. Největší částí příjmů jsou daně. Ostatními příjmy jsou emise dluhopisů, úvěry, příjmy z privatizace státního majetku apod. Největší částí výdajů jsou především transferové platby domácnostem a nákupy státu. Dalšími výdaji jsou transferové platby podnikům, vyplácené úroky apod. Saldo státního rozpočtu by mělo být vyrovnané, v praxi se to ale moc často nestává a nejčastěji vyniká tzv. rozpočtový deficit, když státní výdaje převyšují státní příjmy. Čistě teoreticky, výdaje mohou být i menší než příjmy, v tomto případě se mluví o státním přebytku. Rozpočtový deficit je nejčastěji financován pomocí výpůjček vlády (Bartoničková, 2009, s. 185-186).

Jedním z výsledků deficitu je veřejný dluh. Daný dluh má jenom negativní dopady, mezi které patří především nutnost obsluhovat a platit úroky, ztráta efektivnosti ze zdanění, která vzniká placením úroků a jistin a nahrazováním kapitálu veřejným dluhem, což je učebnicový příklad Řecka.

Rok 2008 přinesl nejen ekonomickou krizi, ale zároveň i neskutečně rostoucí veřejný dluh, zejména v rozvinutých zemích. Některé evropské státy dokonce kvůli tomu stojí na pokraji bankrotu, jako pověstné Řecko. Hlavní příčinou vzniku dluhu jsou pochopitelně výdaje dlouhodobě převyšující příjmy.

3.2 Měnová a hospodářská unie

Měnová a hospodářská politika patří do oblasti ekonomické integrace, což je propojení a odstranění bariér mezi jednotlivými státy. Jedním z hlavních cílů je pochopitelně ekonomický růst a zlepšování životní úrovně obyvatel. Na druhou stranu se kritici ekonomické integrace domnívají, že nikdy nelze nalézt státy, které jsou na relativně shodné úrovni, proto slabší stát bude vždycky v takové integraci v podřazeném postavení, a bude zpravidla zdrojem levných surovin, hlavně pracovní síly.

Ekonomická integrace se nejčastěji dělí do následujících forem: zóna volného obchodu, celní unie, společný trh, hospodářská a měnová unie a nakonec úplná ekonomická a politická integrace (Oficiální stránky Evropské komise. Hospodářská a měnová unie). Vzhledem k zaměření této práce, bude v dalším textu zmíněna jenom měnová a hospodářská unie.

Šišková definuje měnovou unii následovně: „*Jedná se o převedení monetární kompetence na nadnárodní úroveň, včetně vymezení a provedení jednotné měnové a devizové politiky*“ (Šišková, 2013, s. 19). Měnová unie může být dvou druhů – může se jednat o systém neodvolatelných fixních měnových kurzů anebo o systém využívající jednotnou měnu. V prvním případě jsou na sebe měny členských zemí pevně navázány, a to za předpokladu existence již zmíněného systému předem daných měnových kurzů. Členské země nesmějí v tomto případě zavádět žádné ekonomické nebo měnové restriktce. Ve druhém případě národní měny zcela zanikají a vzniká jedna společná měna, což je případ eurozóny (Cihelková, 2008, s. 11).

Měnová integrace a potažmo i vznik měnové unie není jednoduchý krok, který se stane ze dne na den, jelikož podle Kalínské: „*Tento stupeň integrace vyžaduje vysokou míru koordinace (mimo jiné v oblasti fiskální politiky a rozpočtové disciplíny) mezi členy i vysokou míru nominální a v ideálním případě i reálné, konvergence členských ekonomik*“ (Kalínská et al., 2013, s. 65). Takže rozhodně se jedná o mnohaletý proces.

Je nutné rozlišovat pojem měnová a hospodářská unie. Pod pojmem hospodářská unie se má na mysli: „*Velmi vysoký stupeň integrace, který představuje společný (vnitřní) trh vyžadující úplné sjednocení monetární a fiskální politiky členských států. Tato forma je však zatím spíše referenční, vyžaduje prvek ekonomické integrace silně homogenních ekonomik*“ (Cihelková, 2008, s. 15). Hospodářská unie je zpravidla další v pořadí formou integrace států, ke které se přistupuje po měnové unii.

Zajímavé je, že se v Evropě, po podepsání Maastrichtské smlouvy, povedlo vytvořit měnovou unii, nikoli hospodářskou. Důvod spočívá v odlišnosti daňové soustavy, systému sociálního zabezpečení apod. jednotlivých evropských zemí.

Nejznámější měnovou unií je EU s eurem. Danou měnu využívají následující státy: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Vatikán, Monako, San Marino, Andorra. Dále euro využívají státy Kosovo a Černá Hora, ačkoliv zatím nejsou členy EU.

Pochopitelně, měnová unie není jenom záležitostí Evropy. Další významnou měnou, která však není známá mimo americký kontinent, je východokaribský dolar, který sdružuje následující země: Antigua a Barbuda, Anguilla, Dominika, Grenada, Montserrat, Svátý

Kryštof a Nevis, Svatá Lucie, Svatý Vincenc a Grenadiny. Dále existuje celá řada měnových unií, které existují de facto, avšak nikoliv de jure, jedná se o arménský drám, který se využívá v Arménii a Náhorním Karabachu, ruský rubl, který je uplatňován v Krymu, Jižní Osetii a Abcházii apod. Již delší dobu se diskutuje o vzniku měnové unie v arabských státech ležících v Perském zálivu, jedná se o Saúdskou Arábii, Kuvajt, Bahrajn a Katar. Všechny tyto státy mají shodnou strukturu ekonomiky, kulturu apod., proto je vznik měnové unie velmi pravděpodobný.

Měnové unie existovaly už i v minulosti. Mezi ně je možné označit třeba belgicko-lucemburskou ekonomickou unii, měnovou unii mezi Spojeným královstvím a Irskem anebo relativně nedávnou měnovou unii mezi Českou republikou a Slovenskem, která existovala jenom necelé dva měsíce.

3.3 Maastrichtská kritéria

Pod danými kritérii se mají na mysli podmínky pro zavedení společné evropské měny. Jedná se o kritéria, která musí být splněna ve třetí fázi Evropské hospodářské a měnové unie (zkratka EMU). Legislativním východiskem je Smlouva o fungování Evropské Unie, článek 140(1), jedná se o:

- *„Dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků,*
- *Dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek ve smyslu čl. 126 odst. 6,*
- *Dodržování normálního flukтуаčního rozpětí stanoveného mechanismem směnných kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči euru,*
- *Stálost konvergence dosažené členským státem, na který se vztahuje výjimka, a jeho účasti v mechanismu směnných kurzů, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb“.*

V praxi znamená první kritérium situaci, při které nesmí inflace budoucího člena eurozóny překročit 1,5 p. b. průměrnou roční inflaci tří členských zemí s nejlepšími hodnotami inflace (Mandel et al., 2016, s. 434).

Stav veřejných financí vychází z toho, že výše hrubého veřejného dluhu vůči HDP by neměla překročit 60 %. Další podmínkou je to, že deficit veřejného rozpočtu – vůči HDP by měl být menší než 3 %. Je možné trochu předběhnout a uvést, že v dnešní době jen málo zemí eurozóny plní dané kritérium, zejména podíl veřejného dluhu na HDP (Kovář, 2007, s. 299).

Třetí kritérium znamená dodržení po dobu aspoň dvou let zapojení do ERM II a neprovádění devalvace místní národní bankou (Polouček, 2009, s. 391).

Poslední podmínka vychází z toho, že dlouhodobá nominální úroková míra u potenciálního člena eurozóny nesmí přesahovat více než 2 p. b. v porovnání s třemi členskými státy s nejlepšími výsledky vycházející z cenové stability (Mandel et al., 2016, s. 434).

Pochopitelně, výše uvedená kritéria nejsou ideální a někdy čelí zcela oprávněné kritice. Mandel třeba upozorňuje na to, že všechna kritéria jsou orientována na finanční ukazatele a vůbec nepočítají s reálnou ekonomickou povahou – třeba HDP na obyvatele (Mandel et al., 2016, s. 434). Díky tomu mezi členskými zeměmi vznikají velké disproporce, na což ukáže další kapitola.

Další kritik maastrichtských kritérií, Kohout, se domnívá, že tato kritéria jsou jedním z důvodů rostoucí zadluženosti členských zemí eurozóny. Podle něj si politikové špatně vykládají zmíněných 60 % jako státní dluh a v případě, že státní dluh je menších rozměrů vidí příležitost pro další zadlužení (Kohout, 2011, s. 127).

4 Analytická část práce

V rámci další kapitoly bakalářské práce již proběhne zhodnocení statistických ukazatelů a analýza současného stavu pro přijetí eura v české ekonomice. V první kapitole bude představena analýza ekonomického vývoje eurozóny jako celku. Kromě toho bude do analýzy přidána i ekonomika České republiky.

4.1 Eurozóna

Eurozóna je v době psaní této bakalářské práce nejznámějším regionálním seskupením, které má naprosto obrovský význam pro Evropu a pro ostatní svět. Z 28 členských zemí EU, patří 19 do eurozóny. Rozloha eurozóny činí 2,8 milionů čtverečních kilometrů, jedná se o přibližně 60 % rozlohy celé EU. Celkový počet obyvatel daného integračního seskupení dosahuje 330 milionů, což je rovněž téměř 60 % celkového počtu obyvatel EU. Hospodářský potenciál regionu je ve výši 70 % celkového výkonu EU (Zavedení eura.cz. Členské státy eurozóny).

Na konci roku 2016 byly následující země součástí eurozóny: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko a Španělsko. Dánsko a Velká Británie měly před svým odchodem trvalou výjimku ze zavedení eura. Členové daného seskupení jsou přehledně zobrazeny v příloze č. 1 této práce. Dle zvláštních dohod mají mini-státy EU jako Monako, San Marino, Vatikán a Andorra právo razit omezená množství eur.

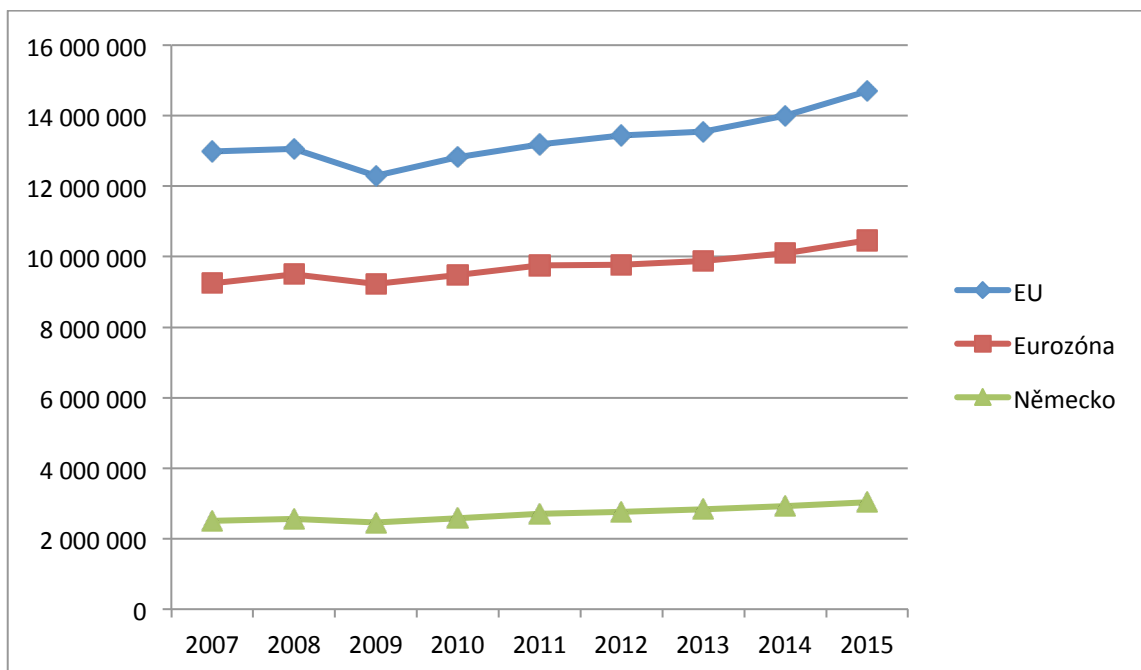
Do eurozóny patří státy, které vstoupily do třetí fáze Evropské měnové unie. Euro se poprvé zavedlo 1. ledna roku 1999, tentokrát ale v bezhotovostní podobě. Ve stejném roce ECB začala provádět jednotnou měnovou politiku pro členské země. Euro se jako hotovost zavedla až o tři roky později (Mandel et al., 2016, s. 434).

Jak ale vypadá ekonomická situace v zemích eurozóny? V dalším textu jsou uvedeny údaje dostupné z EUROSTATu. Jedná se o porovnání eurozóny jako celku, EU jako celku a jednotlivých členských zemí eurozóny. V souladu se zaměřením této práce budou uvedeny jen údaje za posledních osm let.

4.1.1 HDP

Prvním ukazatelem je HDP daného seskupení. Vývoj daného ukazatele je možné za posledních několik let porovnat s vývojem HDP vytvořeného v zemích EU a v Německu jako největší ekonomice EU.

Obrázek 5. Vývoj HDP, mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Jak je vidět z obrázku č. 5, HDP eurozóny činí po celou dobu sledování více než 70 %. Takže se dá říct, že ekonomika EU je zcela závislá na vývoji ve státech eurozóny. To ovšem neznamená, že situace zůstane neměnná - zejména s ohledem na problémy s veřejnými financemi.

Za povšimnutí stojí rok 2008-2009, kde je vidět obrovský propad ukazatele. Přitom je zcela zřejmé, že propad byl daleko silnější v případě EU. Důvod spočívá především v propadu ukazatelů mimo eurozónu – ukázalo se, že ekonomiky těchto států jsou velmi náchylné ke krizím. Dále je zřejmé, že krize do Evropy dorazila, na rozdíl od USA, až v roce 2009.

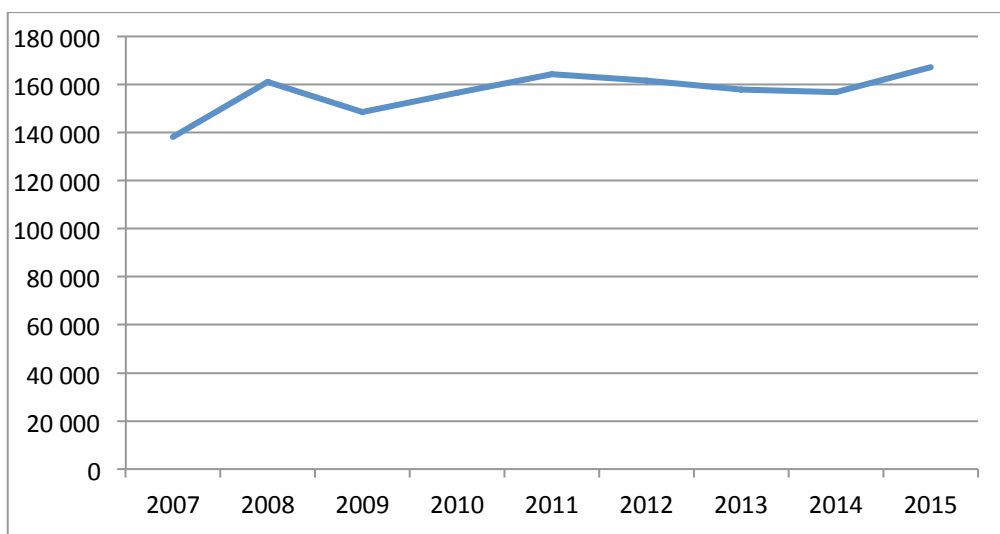
Na druhou stranu si lze všimnout, že od roku 2014 unijní země, na rozdíl od zemí eurozóny, zaznamenávají velmi silný růst, což je způsobeno jak rostoucí ekonomikou

středoevropských států, které nejsou členy eurozóny (České republiky, Maďarska apod.), tak i krizí eurozóny – především v jižní Evropě, a hlavně v Řecku.

Proto lze předpokládat, že vývoj ukazatele EU a eurozóny se bude i nadále lišit. V budoucnosti dojde k větším rozdílům mezi těmito dvěma seskupeními. Vývoj HDP Německa v podstatě kopíruje vývoj HDP eurozóny. Lze si ale všimnout toho, že propad ekonomiky Německa nebyl zase až tak velký. Lze to zdůvodnit především tím, že ekonomika Německa je velmi rozvinutá a není silně náchylná ke krizím. Na druhou stranu i růst ekonomiky po krizi není zase až tak silný.

Dále lze porovnat vývoj ukazatele HDP u České republiky viz obrázek č. 6. Jak je vidět, vrcholu krize bylo dosaženo v roce 2009, nikoliv v roce 2008. Takže krize dorazila do ČR o něco později. Přitom již v dalším roce začal ekonomický růst. Menší krize byla zaznamenána v roce 2014, na druhou stranu v roce 2015 již začal ekonomický růst. Na druhou stranu, podle vývoje českého HDP, nelze jednoznačně říct, že krize skončila – HDP výrazně kolísá kolem 180 mld. EUR.

Obrázek 6. HDP České republiky, mil EUR

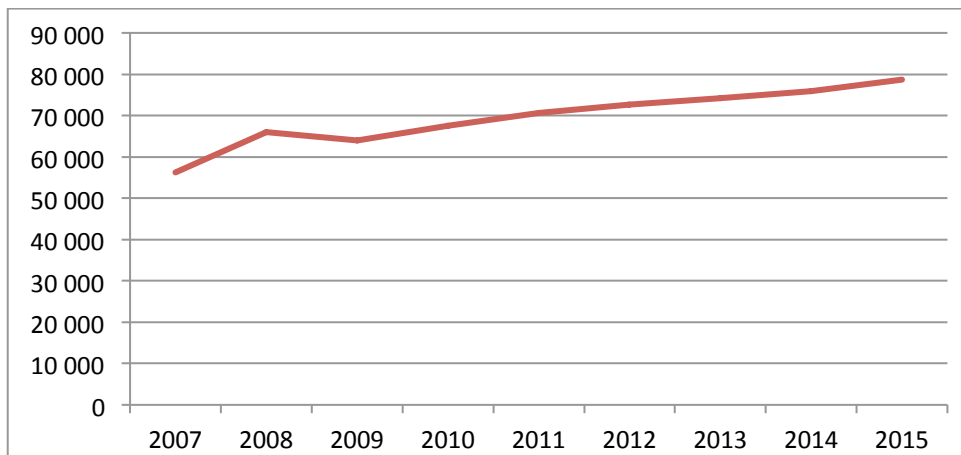

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Ekonomika Slovenska je o něco odlišná (viz obrázek č. 7) – ta je zaprvé o polovinu nižší nežli ekonomika České republiky. Na druhou stranu ekonomika tohoto státu zcela jednoznačně začala růst až po krizi. Je patrný rostoucí trend již od roku 2010. Takže

jednoznačně byl vstup do eurozóny velice prospěšný pro východního souseda České republiky.

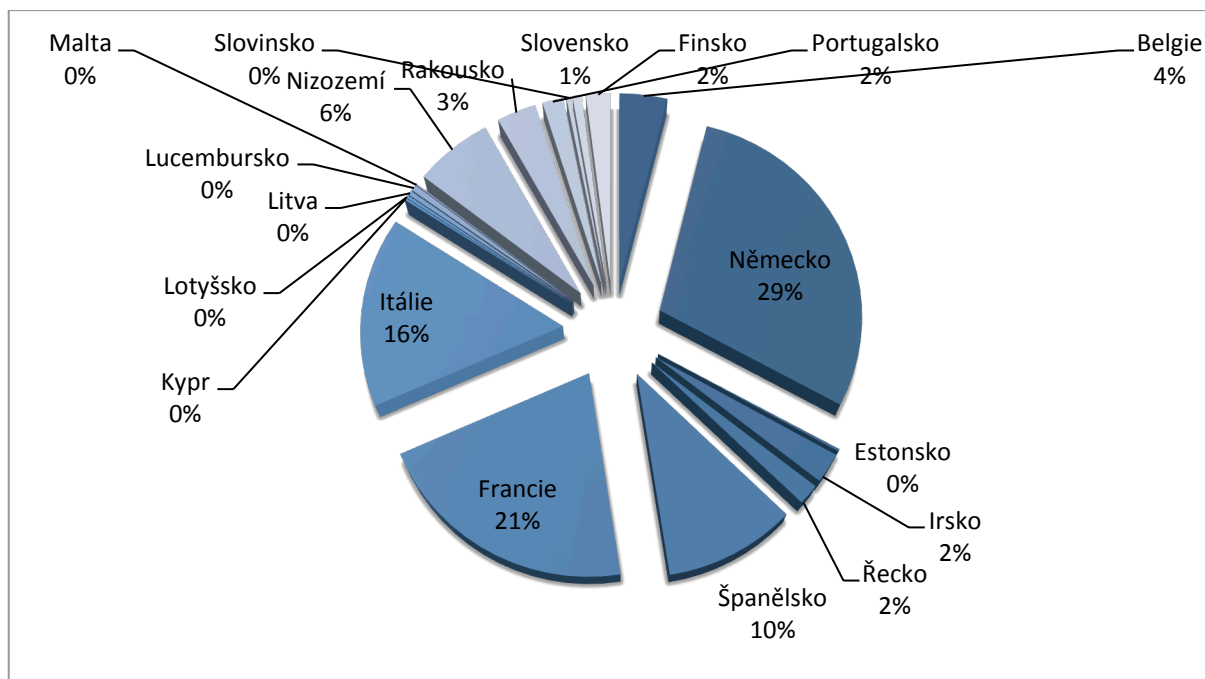
Obrázek 7. HDP Slovenska, mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Z hlediska vlivu jednotlivých zemí na HDP, je zřejmé, že v daném seskupení existují tři hlavní státy, které hrají naprosto zásadní roli – těmi jsou Německo, Francie a Itálie. Tyto státy se podílejí více než 50 % na HDP vytvořeném v eurozóně – viz obrázek č. 8. Jedná se o tzv. země „staré Evropy“, jejichž ekonomika je velmi rozvinutá a konkurenceschopná.

Obrázek 8. Podíl členských zemí na HDP

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Dalším ukazatelem je výše HDP na jednoho obyvatele – viz tabulka č. 1. Pro lepší vypovídací schopnost byla tabulka č. 1 seřazena podle nejvyššího ukazatele v roce 2015.

Jak je z tabulky zřejmé, naprostým lídrem je Lucembursko. Důvodem je pochopitelně počet podniků fungujících v daném státě a vhodná politika vlády v oblasti nalákání zahraničních investic.

Největší evropská ekonomika, což je Německo, obsadila až šestou pozici z hlediska HDP na osobu. Navíc si lze všimnout, že daný stát i v době krize nezastavil růst HDP na jednoho obyvatele. Pochopitelně tempa růstu nejsou zase až tak velká, což vypovídá o rozvinutosti ekonomiky.

Další zajímavostí ve vývoji HDP je to, že první místa obsazují státy, které neleží v jižní Evropě, jedná se o jasný důkaz toho, že ekonomika daných států je zcela odlišná od jižních zemí EU anebo od bývalých komunistických států.

Ekonomika daných zemí je založena na sektorech s vysokou přidanou hodnotou a na velmi silném vnitřním trhu, který dokáže vykompenzovat propad poptávky. Navíc zboží daných států je velmi kvalitní a je zárukou ekonomické prosperity. Země jižní Evropy jsou založeny na zcela jiné ekonomice – zde velmi velkou roli hraje inomingový cestovní ruch,

který v případě poklesu příjmů potenciálních turistů znamená ohrožení ekonomiky jižní Evropy. Bohužel se zcela jasně ukázalo, že jednostranná orientace na cestovní ruch a závislost na vývoji v zahraničí může mít katastrofální dopady na ekonomiku.

Problémem unijních zemí, kterého si lze všimnout na první pohled, je i velmi velká disproporce mezi jednotlivými regiony – třeba HDP na osobu je v Lucembursku sedmkrát vyšší, nežli je tomu v Lotyšsku. HDP na osobu v eurozóně a v EU silně koreluje, což je přirozený důsledek toho, že většina unijních zemí je i v eurozóně.

Tabulka 1. HDP na hlavu v EUR

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lucembursko	76 500	77 000	72 800	78 700	82 500	82 600	85 000	88 300	89 900
Irsko	44 800	41 700	37 400	36 700	37 800	38 300	39 200	41 900	55 100
Nizozemí	37 400	38 900	37 400	38 000	38 500	38 500	38 900	39 300	40 000
Rakousko	34 000	35 100	34 300	35 200	36 800	37 600	38 000	38 700	39 400
Finsko	35 300	36 500	33 900	34 900	36 500	36 900	37 400	37 600	38 200
Německo	31 000	31 700	30 600	32 100	33 700	34 300	35 000	36 100	37 100
Belgie	32 500	33 100	32 300	33 500	34 500	35 100	35 300	35 900	36 600
Francie	30 400	31 000	30 000	30 800	31 500	31 800	32 100	32 300	32 800
Eurozóna	29 100	29 600	28 200	28 900	29 500	29 500	29 700	30 100	30 800
EU	26 000	26 100	24 500	25 500	26 100	26 600	26 700	27 500	28 800
Itálie	27 400	27 600	26 400	26 800	27 300	26 700	26 500	26 700	27 000
Španělsko	23 900	24 300	23 300	23 200	22 900	22 200	22 000	22 300	23 200
Kypr	22 900	24 200	23 100	23 300	23 200	22 500	21 000	20 600	20 800
Malta	14 200	15 000	14 900	15 900	16 500	17 200	18 100	18 900	20 300
Slovinsko	17 400	18 800	17 700	17 700	18 000	17 500	17 400	18 100	18 700
Portugalsko	16 600	16 900	16 600	17 000	16 700	16 000	16 300	16 600	17 300
Řecko	21 100	21 800	21 400	20 300	18 600	17 300	16 500	16 300	16 200
Česká republika	13 400	15 400	14 100	14 900	15 600	15 400	15 000	14 900	15 800
Estonsko	12 100	12 300	10 600	11 000	12 500	13 500	14 300	15 000	15 400
Slovensko	10 400	12 200	11 800	12 400	13 100	13 400	13 700	14 000	14 500
Litva	9 000	10 200	8 500	9 000	10 300	11 200	11 800	12 500	12 900
Lotyšsko	10 300	11 200	8 800	8 500	9 800	10 800	11 300	11 800	12 300

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Dále si lze všimnout i stagnace u ekonomik jižní Evropy – zde je HDP na hlavu v podstatě neměnné za celou dobu sledování. Naprosto odstrašujícím případem je Řecko, kde HDP dokonce kleslo z 21 100 na 16 200 euro a je zcela patrné, že tendence poklesu ekonomiky pokračuje i nadále.

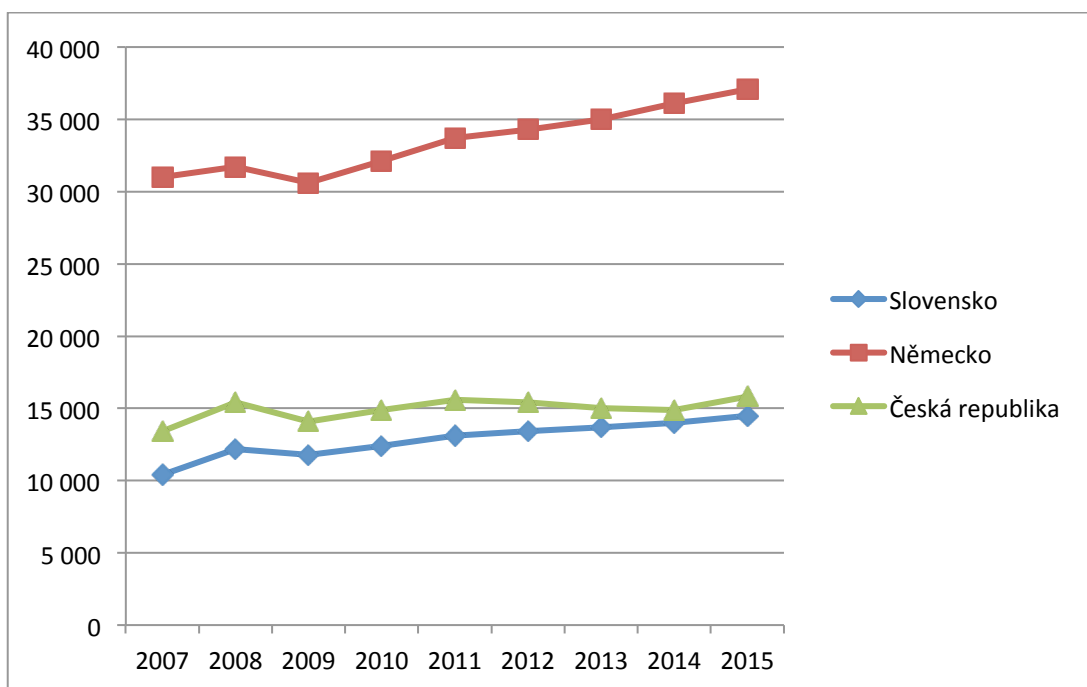
Zajímavé je, že v bývalých sovětských republikách byl propad HDP rovněž velmi velký – například u Lotyšska z 10 300 na 8 500 eur, avšak ekonomika daných států se velmi rychle

vzpamatovala. U Estonska, dokonce podle vývoje ukazatele dané země, lze predikovat, že velmi rychle tento pobaltský stát dožene Řecko. Důvodem je ekonomická politika daných států, které na rozdíl od jižní části eurozóny dokázaly vhodným způsobem zakročit ve své ekonomice.

Výše uvedený ukazatel je zcela možné nakreslit do jednoho grafu u Německa, České republiky a Slovenska – viz obrázek č. 9. Jak je vidět, německý ukazatel je přibližně třikrát vyšší. Krize sice měla velmi silný dopad, avšak již v následujícím roce došlo k růstu.

Bohužel vývoj ukazatele v případě České republiky zcela jednoznačně poukazuje na stagnaci – ten osciluje na úrovni 15 000 EUR. Na druhou stranu, slovenský ukazatel již téměř dohnal český, což je zcela jasným důkazem toho, že vstup do eurozóny byl pro Slovensko velmi prospěšný.

Obrázek 9. Vývoj HDP na hlavu v Německu, Slovensku a České republice, v EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

O něco jiný pohled na HDP na osobu nabízí tabulka č. 2. Tabulka je seřazena podle největší položky v roce 2016. Daná tabulka uvádí HDP dle PPS měřeno pomocí zohlednění eurozóny jako 100 %. Výhodou měření HDP pomocí PPS je to, že se jedná o veličinu udávající poměr cen v národních měnách za stejné výrobky a služby v různých evropských státech. Jedná se o celkový přehled. Situace je o něco odlišná nežli u měření HDP na osobu

v celých číslech. Je vidět, že horní část tabulky zůstala téměř nezměněná – lídrem je stále Lucembursko. To samé platí i pro dolní část tabulky. Stejně jako i u celkových čísel je vidět obrovská disproporce mezi jednotlivými zeměmi. Slovensko je jasným důkazem vhodnosti přijetí eura, jelikož během necelých deseti let jeho HDP vzrostlo o 10 % měřeno PPS. Německo se rovněž posílilo, a ještě více se oddálilo od průměru EU. Situace v České republice je stabilní a stejná jako i před deseti lety.

Tabulka 2. HDP na osobu dle PPS, Eurozóna=100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lucembursko	262	259	250	256	263	259	261	267	264
Irsko	148	134	129	130	131	132	133	137	177
Nizozemí	138	139	137	134	133	133	134	131	128
Rakousko	124	124	126	126	128	131	131	130	128
Německo	117	117	117	120	123	124	124	125	124
Belgie	117	116	118	121	120	121	120	120	119
Finsko	119	121	117	116	117	115	113	111	109
Eurozóna	110	109	109	108	108	108	107	107	107
Francie	108	107	108	108	108	107	109	107	106
EU	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Itálie	107	107	106	104	104	102	99	97	96
Španělsko	103	101	101	96	93	91	90	90	90
Malta	79	79	81	84	83	84	86	86	88
Česká republika	82	84	85	83	83	83	84	86	87
Slovinsko	87	90	85	83	83	82	81	83	83
Kypr	104	106	105	100	96	91	84	81	82
Portugalsko	81	81	82	82	77	75	77	77	77
Slovensko	67	71	71	74	75	76	77	77	77
Estonsko	69	69	64	65	71	74	75	76	75
Litva	60	63	56	60	66	70	73	75	75
Řecko	93	93	94	85	75	72	72	70	68
Lotyšsko	57	59	52	53	57	60	62	64	64

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

4.1.2 Nezaměstnanost

Další tabulka seřadila členy eurozóny podle nejvyšší úrovně nezaměstnanosti v roce 2015 - viz tabulka č 3. Jak je zřejmé, jedná se o jednoznačný problém ekonomiky Evropy – zde zaměstnanost přesahuje 10 %, takže je jasné, že existuje cyklická a strukturální nezaměstnanost.

Nezaměstnanost jasně ukazuje na problémy v ekonomice jižního křídla eurozóny. Klasickým příkladem je Řecko, kde je v podstatě každý čtvrtý člověk bez práce. Právě díky tomu je ukazatel eurozóny daleko vyšší nežli ukazatel EU.

Důvodem nezaměstnanosti je krize, která začala propadem poptávky po cestování do daných zemí a posléze se projevila i ve veřejných financích. V současné době je ekonomika jižního křídla eurozóny v propadu.

Tabulka 3. Obecná míra nezaměstnanosti v %

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Řecko	8,4	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5	24,9
Španělsko	8,2	11,3	17,9	19,9	21,4	24,8	26,1	24,5	22,1
Kypr	3,9	3,7	5,4	6,3	7,9	11,9	15,9	16,1	15
Portugalsko	9,1	8,8	10,7	12	12,9	15,8	16,4	14,1	12,6
Itálie	6,1	6,7	7,7	8,4	8,4	10,7	12,1	12,7	11,9
Slovensko	11,2	9,6	12,1	14,5	13,7	14	14,2	13,2	11,5
Eurozóna	7,5	7,6	9,6	10,2	10,2	11,4	12	11,6	10,9
Francie	8	7,4	9,1	9,3	9,2	9,8	10,3	10,3	10,4
Lotyšsko	6,1	7,7	17,5	19,5	16,2	15	11,9	10,8	9,9
EU	7,2	7	9	9,6	9,7	10,5	10,9	10,2	9,4
Irsko	4,7	6,4	12	13,9	14,7	14,7	13,1	11,3	9,4
Finsko	6,9	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7	8,2	8,7	9,4
Litva	4,3	5,8	13,8	17,8	15,4	13,4	11,8	10,7	9,1
Slovinsko	4,9	4,4	5,9	7,3	8,2	8,9	10,1	9,7	9
Belgie	7,5	7	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4	8,5	8,5
Nizozemí	4,2	3,7	4,4	5	5	5,8	7,3	7,4	6,9
Lucembursko	4,2	4,9	5,1	4,6	4,8	5,1	5,9	6	6,4
Estonsko	4,6	5,5	13,5	16,7	12,3	10	8,6	7,4	6,2
Rakousko	4,9	4,1	5,3	4,8	4,6	4,9	5,4	5,6	5,7
Malta	6,5	6	6,9	6,9	6,4	6,3	6,4	5,8	5,4
Česká republika	5,3	4,4	6,7	7,3	6,7	7	7	6,1	5,1
Německo	8,5	7,4	7,6	7	5,8	5,4	5,2	5	4,6

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Zajímavé je, že pobaltské země mají relativně nízkou nezaměstnanost, ačkoliv se ještě před dvěma až třemi lety jejich nezaměstnanost pohybovala na úrovni Řecka a Španělska. Jedná se o jasný důkaz toho, že se pobaltské země ve svém ekonomickém rozvoji brzy dostanou před země jižní Evropy.

Nezaměstnanost v České republice je v přijatelné výši. Pochopitelně nelze jednoznačně tvrdit, že v České republice existuje jenom dobrovolná nezaměstnanost, ale je nutné uvést, že nezaměstnanost je na relativně nízké úrovni, zejména v porovnání se státy jižní části EU a potažmo i eurozóny. Neznamena to ovšem, že nezaměstnanost není pro Českou republiku problémem z hlediska regionálního rozložení.

Pochopitelně, že v Praze a dalších větších městech je úroveň nezaměstnanosti velmi nízká a není tam vůbec problém nalézt práci. Na severu České republiky ale nezaměstnanost přesahuje deset procent. Je patrné, že po rozpadu RVHP se těžařská orientace severu Čech dostala do velké krize, ze které se nemůže vzpamatovat dodnes.

Vývoj ukazatele nezaměstnanosti zcela jasně ukazuje na to, že ekonomika může být prosperující, a to v případě, že se jedná o ekonomiku založenou na inovacích a na diverzifikaci a zboží/službách s vysokou přidanou hodnotou, nikoliv být závislou na sice rychle rostoucím, ale pouze jednom sektoru ekonomiky – má se na mysli pochopitelně cestovní ruch. Jenom v tomto případě není ekonomika náchylná ke krizím.

Jak je zřejmé, nezaměstnanost je velkým problémem i na Slovensku. V posledním roce sice došlo k určitému snížení, avšak po velmi dlouhou dobu se daný ukazatel pohyboval na úrovni 15 %. Stejně jako i u české ekonomiky, nezaměstnanost není vůbec problémem ekonomiky Německa.

4.1.3 Inflace

Země eurozóny jsou seřazeny podle úrovně inflace v roce 2015 s tím, že nahoře jsou státy, které mají deflacii. Inflace je počítána podle indexu spotřebitelského zboží – viz tabulka č. 3. Jak je zřejmé, inflace není zrovna problémem EU. Monetární a fiskální politika dokázaly zvládnout tento ekonomický jev. Na druhou stranu je zcela jasné, že unijní země a členové eurozóny stojí před velmi vážným problémem deflace ukazujícím na to, že ekonomika států neroste.

Je zcela zřejmé, že inflace, která byla obrovským problémem ve 20. století, již není problémem v našem století. Vhodná politika centrální banky a její nezávislost na vládě dokázaly zcela ovládnout danou veličinu v Evropě. Na druhou stranu ale 21. století, jak je vidět z tabulky č. 4, čelí nové výzvě – deflaci.

Nízká inflace v Evropě je důsledkem politiky ECB, jedním z cílů je právě udržení nízkých úrokových sazeb, které jsou vhodné zejména pro německou ekonomiku. Nízké úrokové sazby dokázaly nastartovat velmi silný růst v ekonomikách i jižní Evropy – a to především díky stavebnímu sektoru. Navíc, když k tomu přidáme pokles HDP, ekonomická situace v jižní části eurozóny zcela jasně vypovídá o obrovské krizi.

Bohužel se ale později ukázalo, že daný ekonomický růst nebyl opodstatněn a mnohé projekty neměly být vůbec realizovány. Jejich realizace byla podmíněna především nízkými náklady spojenými s půjčováním kapitálu od bank.

Tabulka 4. Míra inflace v %

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kypr	2,2	4,4	0,2	2,6	3,5	3,1	0,4	-0,3	-1,5
Řecko	3,0	4,2	1,3	4,7	3,1	1,0	-0,9	-1,4	-1,1
Slovinsko	3,8	5,5	0,9	2,1	2,1	2,8	1,9	0,4	-0,8
Litva	5,8	11,1	4,2	1,2	4,1	3,2	1,2	0,2	-0,7
Španělsko	2,8	4,1	-0,2	2,0	3,0	2,4	1,5	-0,2	-0,6
Slovensko	1,9	3,9	0,9	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1	-0,3
Finsko	1,6	3,9	1,6	1,7	3,3	3,2	2,2	1,2	-0,2
EU	2,3	3,7	1,0	2,1	3,1	2,6	1,5	0,5	0,0
Eurozóna	2,2	3,3	0,3	1,6	2,7	2,5	1,3	0,4	0,0
Irsko	2,9	3,1	-1,7	-1,6	1,2	1,9	0,5	0,3	0,0
Německo	2,3	2,8	0,2	1,1	2,5	2,1	1,6	0,8	0,1
Estonsko	6,7	10,6	0,2	2,7	5,1	4,2	3,2	0,5	0,1
Francie	1,6	3,2	0,1	1,7	2,3	2,2	1,0	0,6	0,1
Itálie	2,0	3,5	0,8	1,6	2,9	3,3	1,2	0,2	0,1
Lucembursko	2,7	4,1	0,0	2,8	3,7	2,9	1,7	0,7	0,1
Lotyšsko	10,1	15,3	3,3	-1,2	4,2	2,3	0,0	0,7	0,2
Nizozemí	1,6	2,2	1,0	0,9	2,5	2,8	2,6	0,3	0,2
Česká republika	2,9	6,3	0,6	1,2	2,2	3,5	1,4	0,4	0,3
Portugalsko	2,4	2,7	-0,9	1,4	3,6	2,8	0,4	-0,2	0,5
Belgie	1,8	4,5	0,0	2,3	3,4	2,6	1,2	0,5	0,6
Rakousko	2,2	3,2	0,4	1,7	3,6	2,6	2,1	1,5	0,8
Malta	0,7	4,7	1,8	2,0	2,5	3,2	1,0	0,8	1,2

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

A problémy lze znovu hledat v jižních státech eurozóny. Inflace v EU a eurozóně je téměř totožná. Svědčí to o silné korelaci evropských ekonomik. Inflace sice není problémem pro českou ekonomiku, avšak ta se pohybuje na hraně deflace. Jedná se o jasný důkaz zpomalení ekonomiky České republiky a hrozbě poklesu cen, a tímto i vzniku neočekávaných nákladů.

4.1.4 Platební bilance

Platební bilance nabízí celou řadu ukazatelů, byl vybrán pouze jeden – a tím je export vůči celostátnímu HDP – viz tabulka č. 5. Ukazatele jsou seřazeny od nejvyššího až po nejnižší

v roce 2015. Je zcela zřejmé, že ekonomika eurozóny je velmi otevřena – v podstatě polovina HDP je směřována na vývoz. Lídrem je Lucembursko, které vyváží dokonce dvakrát více, nežli má svůj HDP. Otevřenost ekonomik eurozóny svědčí o velmi dobrém postavení evropských států na světovém trhu – evropské zboží i přes relativně vysoké daně a sociální odvody je silně konkurenceschopným.

Tabulka 5. Podíl exportu na HDP v %

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Lucembursko	184,2	189	166,5	175,1	177,9	186,1	191,8	208,7	235,6
Malta	129,5	148,5	147,7	153,3	159,8	164,8	155,2	147,3	140,6
Irsko	80,7	84,2	93,5	103,4	102,4	106,8	106,1	113,8	124
Slovensko	83,3	80	67,6	76,3	85	91,4	93,8	91,8	93,5
Česká republika	66,6	63,4	58,8	66,2	71,3	76,2	76,9	82,5	83
Belgie	77,5	79,7	69,3	76,4	81,6	82,3	81,8	83,2	82,9
Nizozemí	70,3	71,6	63,2	72	77,4	81,9	82	82,6	82,5
Estonsko	63,2	66,8	60,8	75,1	86,5	86	84,5	83,1	79,3
Slovinsko	67,6	66,1	57,2	64,3	70,4	73,3	75,2	76,4	77,9
Litva	50,4	57,1	51,9	65,3	75	81,6	84	80,9	75,9
Kypr	53,3	50,1	48,7	50,2	52,9	53,5	58,7	62,2	61,2
Lotyšsko	38,5	39,5	42,6	53,7	57,9	61,4	60,3	59,6	59
Rakousko	52,5	53,2	44,9	51	53,7	53,8	53,2	53	53,1
Německo	43	43,5	37,8	42,3	44,8	46	45,5	45,7	46,8
Eurozóna	39,1	39,5	34,8	38,9	41,8	43,5	43,8	44,6	46,2
EU	37,9	38,9	34,8	38,6	41,4	42,6	42,8	43,1	43,8
Portugalsko	31	31,1	27,1	29,9	34,3	37,7	39,5	40,1	40,6
Finsko	44	45,1	36,3	38,7	39,2	39,5	38,8	37,7	36,6
Španělsko	25,7	25,3	22,7	25,5	28,9	30,7	32,2	32,7	33,2
Řecko	22,5	23,4	19	22,1	25,5	28,7	30,4	32,5	31,9
Itálie	27,4	27	22,5	25,2	27	28,6	28,9	29,3	30,1
Francie	27,1	27,4	24,1	26	27,8	28,5	28,6	28,9	30

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Z tabulky č. 5 je možné si všimnout, že čím je větší stát, tím má menší podíl exportu na HDP. Důvod je snadný – třeba Francie, která má obrovský vnitřní trh, nepotřebuje vyvážet, jelikož je spokojena s velikostí své domácí poptávky, což nelze říct o velmi malém vnitřním trhu Lucemburska.

Ekonomika České republiky je rovněž velmi silně otevřená – jedná se o 80 % HDP. Její vývoz je směřován především do sousedního Německa. V podstatě všechny vývozní podniky z České republiky se zaměřují na svého západního souseda. Přitom je zřejmé, že v poslední době roste závislost české ekonomiky na vývozu.

V případě Slovenska je zřejmé, že vstup do eurozóny posílil vývoz země. V podstatě téměř celé HDP země je vyváženo do zahraničí. Německá ekonomika díky obrovskému vnitřnímu trhu nemá zase až tak velké procento vývozu ve vztahu k HDP – jedná se o 40 %. Na druhou stranu je nutné si pamatovat, že Německo je jedním ze světových lídrů-vývozců.

4.1.5 Veřejné finance

Problémem EU, jakožto i eurozóny, je neukázněné hospodaření států. Jak je zřejmé z tabulky č. 6, v podstatě není možné nalézt stát, který by hospodařil s přebytkem. Vliv krize z roku 2008-2009 bylo možné sledovat i na daném ukazateli – v daných letech došlo k velmi vysokému prohloubení státního schodku. V případě Irska se jednalo dokonce o 30 %, kdy tento stát byl v podstatě na pokraji bankrotu.

Tato situace je zřejmě výsledkem dopadu krize na finanční sektor irské ekonomiky. Stejně jako u HDP si lze všimnout i disproporcí mezi regiony – největší schodek je možné vidět hlavně u jižních zemí eurozóny. Země centrální a západní části dokázaly snížit svůj schodek, dokonce vlády Německa a Lucemburska poslední dva roky hospodaří s přebytkem.

Tabulka 6. Deficit rozpočtu vůči HDP v %

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Řecko	-6,7	-10,2	-15,1	-11,2	-10,3	-8,8	-13,2	-3,6	-7,5
Španělsko	2	-4,4	-11	-9,4	-9,6	-10,5	-7	-6	-5,1
Portugalsko	-3	-3,8	-9,8	-11,2	-7,4	-5,7	-4,8	-7,2	-4,4
Francie	-2,5	-3,2	-7,2	-6,8	-5,1	-4,8	-4	-4	-3,5
Finsko	5,1	4,2	-2,5	-2,6	-1	-2,2	-2,6	-3,2	-2,8
Slovinsko	-0,1	-1,4	-5,9	-5,6	-6,7	-4,1	-15	-5	-2,7
Slovensko	-1,9	-2,4	-7,8	-7,5	-4,3	-4,3	-2,7	-2,7	-2,7
Itálie	-1,5	-2,7	-5,3	-4,2	-3,7	-2,9	-2,7	-3	-2,6
Belgie	0,1	-1,1	-5,4	-4	-4,1	-4,2	-3	-3,1	-2,5
EU	-0,9	-2,4	-6,6	-6,4	-4,6	-4,3	-3,3	-3	-2,4
Eurozóna	-0,6	-2,2	-6,3	-6,2	-4,2	-3,6	-3	-2,6	-2,1
Irsko	0,3	-7	-13,8	-32,1	-12,6	-8	-5,7	-3,7	-1,9
Nizozemí	0,2	0,2	-5,4	-5	-4,3	-3,9	-2,4	-2,3	-1,9
Malta	-2,3	-4,2	-3,3	-3,2	-2,5	-3,6	-2,6	-2,1	-1,4
Lotyšsko	-0,7	-4,1	-9,1	-8,5	-3,4	-0,8	-0,9	-1,6	-1,3
Kypr	3,2	0,9	-5,4	-4,7	-5,7	-5,8	-4,9	-8,8	-1,1
Rakousko	-1,4	-1,5	-5,4	-4,5	-2,6	-2,2	-1,4	-2,7	-1
Česká republika	-0,7	-2,1	-5,5	-4,4	-2,7	-3,9	-1,2	-1,9	-0,6
Litva	-0,8	-3,1	-9,1	-6,9	-8,9	-3,1	-2,6	-0,7	-0,2
Estonsko	2,7	-2,7	-2,2	0,2	1,2	-0,3	-0,2	0,7	0,1
Německo	0,2	-0,2	-3,2	-4,2	-1	0	-0,2	0,3	0,7
Lucembursko	4,2	3,4	-0,7	-0,7	0,5	0,3	1	1,5	1,6

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Hospodaření českého státu je relativně přijatelné, zejména s ohledem na vývoj ukazatelů v jiných zemích. Roční deficit činí jen -0,6 %. Takže veřejné finance nejsou zase až tak velkým problémem. Česká vláda dokonce postupně dokázala snížit deficit hospodaření, což je velmi dobrý výsledek.

Ekonomika Slovenska sice prosperuje ze vstupu do eurozóny, avšak je vidět, že kopíruje přístup zemí jižní Evropy a hospodář s relativně velkým deficitem pohybujícím se okolo 3 %. Situace v Německu je odlišná – zde stát dokonce hospodář s přebytkem ve výši 0,7 %.

O něco jiný pohled na státní hospodaření nabízí vztah státního dluhu a HDP. Jak je zřejmé z tabulky č. 7, „lídrem“ je stále Řecko a státy jižní Evropy. U Řecka se navíc jeho dluh, dle metodiky EUROSTATu, přibližuje 180 %. Jinými slovy, znamená to, že kolébka demokracie je naprosto odkázána na vnější půjčky a vláda není schopna splácet svůj dluh. Jedná se o jasný důkaz problémů ve veřejných financích jižní části eurozóny.

Přítom nárůstu státního dluhu v jižní části eurozóny bylo možné si všimnout daleko dříve. Krize z roku 2008 byla katalyzátorem propadu ekonomiky – poukázalo se na to, že státní zadlužení a růst sociálních výdajů si nemohou dovolit státy s orientací na cestovní ruch a na vývoz zboží s nízkou přidanou hodnotou.

Velice štedrý sociální systém jižní Evropy, zejména Řecka, sice dokázal zajistit vítězství místní vládě ve volbách, avšak sociální systém podobný skandinávskému nebo německému si nemohou dovolit státy závislé na jednom sektoru ekonomiky.

I naopak, lze si všimnout velmi dobré tendence u pobaltských zemí, kterým sice narostl dluh v letech 2008-2010, avšak vláda jej razantními kroky dokázala zvládnout. U pobaltského tygra – Estonska, je dokonce nejnižší dluh, který činí jenom 10 % místního HDP.

Tabulka 7. Veřejný dluh vůči HDP v %

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Řecko	103,1	109,4	126,7	146,2	172,1	159,6	177,4	179,7	177,4
Itálie	99,8	102,4	112,5	115,4	116,5	123,3	129	131,9	132,3
Portugalsko	68,4	71,7	83,6	96,2	111,4	126,2	129	130,6	129
Kypr	53,5	44,7	53,4	55,8	65,2	79,3	102,2	107,1	107,5
Belgie	87	92,5	99,5	99,7	102,3	104,1	105,4	106,5	105,8
Španělsko	35,5	39,4	52,7	60,1	69,5	85,7	95,4	100,4	99,8
Francie	64,3	68	78,9	81,6	85,2	89,5	92,3	95,3	96,2
Eurozóna	65	68,6	78,4	83,8	86,1	89,5	91,3	92	90,4
Rakousko	65,1	68,8	80,1	82,8	82,6	82	81,3	84,4	85,5
EU	57,5	60,7	72,8	78,4	81,1	83,8	85,7	86,7	85
Slovinsko	22,8	21,8	34,6	38,4	46,6	53,9	71	80,9	83,1
Irsko	23,9	42,4	61,7	86,3	109,6	119,5	119,5	105,2	78,6
Německo	63,7	65,1	72,6	81	78,7	79,9	77,5	74,9	71,2
Nizozemí	42,7	54,8	56,9	59,3	61,6	66,4	67,7	67,9	65,1
Malta	62,4	62,7	67,8	67,6	70	67,6	68,4	67	64
Finsko	34	32,7	41,7	47,1	48,5	53,9	56,5	60,2	63,6
Slovensko	30,1	28,5	36,3	41,2	43,7	52,2	54,7	53,6	52,5
Litva	15,9	14,6	28	36,2	37,2	39,8	38,7	40,5	42,7
Česká republika	27,8	28,7	34,1	38,2	39,8	44,5	44,9	42,2	40,3
Lotyšsko	8,4	18,7	36,6	47,4	42,8	41,3	39	40,7	36,3
Lucembursko	7,8	15,1	16	19,9	18,8	21,8	23,5	22,7	22,1
Estonsko	3,7	4,5	7	6,6	6,1	9,7	10,2	10,7	10,1

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

U členských zemí EU, avšak neplaticích eurem, je situace lepší – právě díky tomu je zadlužení eurozóny daleko vyšší nežli zadlužení jenom unijních států.

Česká republika nemá prozatím moc velký dluh, což ovšem neznamená, že tento dluh je přijatelný – během posledních osmi let se jeho výše v podstatě zdvojnásobila – ze 27 % na 40 %. Tato situace není moc přijatelná.

Slovenský státní dluh je ve výši 50 % a nadále roste. Německý dluh je ještě vyšší a dosahuje 70 %. Hospodaření s veřejnými financemi není zrovna to, co by se měly naučit ekonomiky nově přistupujících zemí. V tomto by za vzor měly sloužit zejména Pobaltské země (s výjimkou Litvy).

4.2 Přínosy a omezení zavedení eura pro ČR

V další kapitole budou podrobeny analýze přínosy a omezení zavedení eura. Je nutné počítat s tím, že natolik složitý ekonomický jev jako je zavedení eura bude mít svoje pozitivní a negativní stránky.

4.2.1 Přínosy

Prvním a zcela logickým přínosem je zánik kurzového rizika, jak uvádí Dědek: „*Obchoduje-li firma se zahraničím, musí ve svém finančním plánování a rozhodování zvažovat dopady změn měnového kurzu. Čím delší je plánovací horizont, tím více nejistoty do současných rozhodnutí vnáší nepředvídatelné výkyvy měnového kurzu, což staví podniky před nemalá rizika. Proti kurzovým rizikům se podniky mohou částečně zajišťovat u bankovních institucí, což je ale spojeno s dodatečnými náklady. V nevýhodě jsou malé firmy, které se obtížněji orientují v nabídce vhodných zajišťovacích nástrojů. Po zavedení eura tyto komplikace odpadnou, čímž se český podnikový sektor zbaví jedné konkurenční nevýhody oproti podnikům ze zemí eurozóny*“. Pochopitelně, po zavedení eura bude toto riziko zcela odbouráno (Dědek, Výhody pro podniky). Je zřejmé, že to neznamená odbourání všech kurzových rizik – stále bude existovat třeba riziko neočekávaného pohybu kurzu amerického dolaru nebo britské libry.

Jedná se o přínos, který vyplývá ze samotné podstaty zavedení eura. Navíc je nutné říct, že se jedná o hlavní přínos pro českou ekonomiku – jak bylo uvedeno dříve, české hospodářství je velmi otevřené a závislé na exportu. Navíc většina obchodních partnerů České republiky působí právě v zemích eurozóny a klíčovým obchodním partnerem České republiky je právě Německo.

Další výhodou je snížení administrativních a transakčních nákladů, které jsou podle Dědka spojeny s tím, že: „*Jednotná měna spoří nemalé prostředky tím, že odpadá potřeba vedení dvojího účetnictví v českých korunách a eurech. Přehlednější se také stávají přeshraniční fúze mezi českými a zahraničními podnikatelskými subjekty*“ (Dědek. Výhody pro podniky). Přitom se nejedná o zanedbatelnou veličinu – jedná se o přibližně 0,3 % HDP (Polouček, 2009, s. 400).

Díky zavedení eura již nebude potřeba mít natolik velký analytický aparát, jaký mají bankovní subjekty, vždyť již nebude zapotřebí sledovat výkyvy úroků a kurzů. Dále je nutné počítat i s tím, že firmy již nebudou muset držet tolik peněz na svých účtech a v tolika měnách. To způsobí podle Mandely: „*Uvolnění provozního kapitálu a snížení poplatků za vedení účtů*“ (Mandel et al., 2016, s. 436). Ve výsledku mohou firmám, a hlavně bankám výrazně klesnout jejich finanční náklady.

Výhodou je i to, že v eurozóně jsou o něco nižší úrokové kurzy, nežli je tomu v České republice. Takže je to určitá výhoda pro podnikatele, kteří budou mít přístup k levnějším penězům. Na druhou stranu není tento rozdíl zase až tak razantní (Dědek. Výhody pro podniky). Navíc se musí vzít v potaz i fakt, že ne vždycky jsou nízké úrokové sazby vhodné pro ekonomiku – viz příklad Španělska, které díky nízkým sazbám nastartovalo ekonomický růst, avšak jednalo se o růst spekulativního charakteru, který neodpovídal reálným možnostem španělské ekonomiky.

Zavedení společné měny umožní velmi rychle a snadno srovnávat ceny napříč eurozónou. Díky tomu se mimo jiné usnadní i pobyt turistů v České republice (Mulačová, 2013, s. 461). Hlavní přínos lze ale vidět zejména u fyzických osob při cestování nebo při nakupování online.

Vstupem do eurozóny získá ČNB vliv na měnovou politiku eurozóny. Důvodem je to, že: „*Guvernér ČNB se stane členem Rady guvernérů ECB, která rozhoduje o nastavení měnově-politických úrokových sazeb a o všech dalších náležitostech souvisejících s plněním základních úkolů Euro systému. Jeho úkolem však nebude hájit zájmy české ekonomiky, ale rozhodovat v zájmu eurozóny jako celku*“ (Dědek. Makroekonomické přínosy).

4.2.2 Omezení

Prvním rizikem, které je nutné změnit jsou jednorázové náklady související se zavedením eura: *„Bude potřeba upravit nejrůznější informační systémy, přecenit zboží, vydat nové cenové katalogy, vyškolit zaměstnance a provést mnoho dalších úkonů. Tyto náklady si každý podnik bude hradit z vlastních zdrojů. Jedná se však vesměs o jednorázové náklady, zatímco výhody dané používáním eura budou trvalé. Včasná a důkladná příprava umožní náklady související s přijetím eura minimalizovat“* (Dědek. Náklady a rizika).

Samozřejmostí je i výrazné omezení vedení samostatné měnové politiky: *„Se vstupem do eurozóny a zánikem české koruny zanikne pravomoc České národní banky provádět autonomní měnovou politiku. Měnové prostředí v české ekonomice bude určováno rozhodnutími Evropské centrální banky, která musejí brát ohled na stav eurozóny jako celku. To se může jevit jako významné ochuzení nástrojů makroekonomické stabilizační politiky“*. (Dědek. Náklady a rizika). Jako přirozený důsledek toho již ČNB nebude schopna jednat pouze v souladu se zájmy české ekonomiky – zejména v oblasti devalvace nebo revalvace národní měny. Třeba poslední intervenci, s cílem oslabit českou korunu, již nebude možné uskutečnit tak, jak ji provedla ČNB.

Zavedení eura může přinést i výrazné riziko zvýšení inflace. Toho bylo možné si všimnout zejména u zemí, které již zavedly euro, a to zejména u služeb týkajících se restaurací, oprav či kadeřnických služeb (Dědek. Náklady a rizika).

Bezesporu naprosto zásadním bodem při vstupu je zapojení do Evropského stabilizačního mechanismu. V důsledku toho by Česká republika musela přispívat do fondu pomocí ostatním členům eurozóny – zejména tak neukázněnému státu, jakým je Řecko. Přitom se nejedná o malé částky – podle Dědka: *„Pokud by se hypoteticky ČR stala členem ESM v r. 2012, musela by během pěti let splatit v hotovosti kapitál ve výši cca 32 mld. Kč a přislíbit kapitál na vyžádání ve výši dalších cca 250 mld. Kč. Po dvanácti letech od vstupu do ESM by konečný závazek ČR (splacený a přislíbený kapitál) mohl dosáhnout v úhrnu cca 350 mld. Kč“* (Dědek. Náklady a rizika).

Jak zcela správně poukazuje v této souvislosti Ebeling: *„Každý členský stát eurozóny má na výběr ze dvou alternativ – buď být černým pasažérem na úkor ostatních nebo být obětí černého pasažérství druhých“* (Ebeling, 2010, s. 10).

Není vůbec jasné – proč by měla v tomto případě Česká republika přispívat třeba Řecku, které není schopno dát dohromady svoje veřejné finance a neustále vyžaduje finanční pomoc od zemí eurozóny. V současné době je Řecko v podstatě zcela odkázáno žít na dluh – vždyť jak bylo uvedeno výše, jeho veřejný dluh je dvakrát vyšší nežli celostátní HDP.

Je nutné počítat i s tím, že sladěnost ekonomik eurozóny je téměř nulová – jak bylo vidět z předchozího textu, hospodářství jednotlivých členských zemí se výrazně liší. V podstatě se jedná o časovou bombu – nemohou být dlouhodobě spojeny země, které jsou světovými ekonomickými stabilními lídry (Německo, Francie, Nizozemí apod.) s outsidersy (země PIGS) a rychle se rozvíjejícími státy, které však mají zodpovědnou fiskální politikou (Pobaltí). Čtvrtou skupinou zemí, v rámci eurozóny, jsou stabilní země, které nejsou světovými lídry, avšak jejich ekonomická situace je relativně stabilní – Rakousko, Finsko, Švédsko apod.

K tomu je nutné započítat i vyloženě subjektivní prvek v rámci zavedení společné měny – jak uvádí Hrbková: „*V současnosti u české veřejnosti převládá vůči euru značná nedůvěra. Tato nedůvěra je nepochybně jedním z důvodů neochoty české vlády přijmout rozhodnutí o termínu plánovaného zavedení společné měny, respektive o termínu zapojení České republiky do kurzového mechanismu ERM II*“ (Hrbková, 2015, s. 108).

Vývoj eurozóny ovšem dává za pravdu českým občanům – zejména případ již zmíněného Španělska a jeho stavebního sektoru. Dalším odstrašujícím příkladem je Irsko, které ekonomicky rovněž profitovalo na vstupu do eurozóny, avšak deficit státního rozpočtu, kterého v roce 2010 dosáhlo, převýšil 30 %.

4.3 Stav splnění maastrichtských kritérií ČR

Vláda počítá s jednorázovým přijetím eura jako národního platidla – jedná se o způsob zavedení eura jak v hotovostní, tak i bezhotovostní podobě. Po určité době bude existovat duální označení cen. Přitom se bude vycházet z hlavní zásady: „*Zavedení eura nesmí poškodit občany a spotřebitele. Poplatky občanů a daně, pokud se nepřevědou přesně podle stanovených pravidel zaokrouhlování, se zaokrouhlí směrem dolů, vratky daní a částky výnosů daní zasílané příjemcům dle rozpočtového určení daní a platby státu občanům se zaokrouhlí nahoru*“ (Národní plán zavedení eura v České republice, 2007).

Gestorem pro zavedení eura je v České republice Ministerstvo financí. Funkci koordinátora plní Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR, která je složena z následujících osob: „*Národní koordinátor pro zavedení eura, viceguvernér České národní banky, náměstek ministra průmyslu a obchodu, náměstek ministra zahraničních věcí, náměstek ministra spravedlnosti, náměstek ministra vnitra, náměstek ministra informatiky, náměstek místopředsedy vlády pro evropské záležitosti*“. Ministr financí dvakrát ročně předkládá vládě: „*Zprávu o činnosti Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v ČR, a to včetně vyhodnocení plnění úkolů při přípravě na zavedení eura*“ (Národní plán zavedení eura v České republice, 2007).

Prozatím otázka konkrétního dne vstupu do EU nebyla stanovena: „*Otázka termínu zavedení eura doposud rozhodnuta nebyla. Tento postoj byl opětovně potvrzen ve společném materiálu Ministerstva financí a ČNB Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, který vláda schválila svým usnesením ze dne 21. prosince 2015 č. 1075. V souladu s tímto materiálem se vláda ČR rozhodla prozatím nestanovovat cílové datum pro vstup do eurozóny a neusilovat v r. 2016 o vstup do kurzového mechanismu ERM II*“ (Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v České republice za období leden–prosinec 2015, 2016).

I v době psaní této bakalářské práce není určeno ani přibližné datum vstupu do eurozóny (psáno v prosinci roku 2016). Důvodem je bezesporu odmítavý postoj českých voličů vůči dané otázce, a zároveň i celá řada nevyřešených otázek v samotné eurozóně.

První kritérium, což je hodnota inflace, je splněno – viz tabulka č. 8. Jak je zřejmé, i do budoucnosti se předpokládá splnění daného kritéria. Jedná se o pozitivní výsledek. Dokonce zde má Česká republika i určitý prostor.

Tabulka 8. Splnění inflačního kritéria Českou republikou

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Průměr 3 zemí eurozóny s nejnižší inflací	1,6	0,3	-0,2	-0,5	0,9	1,2	1,4
Hodnota kritéria	3,1	1,8	1,3	1,0	2,4	2,7	2,9
ČR	3,5	1,4	0,4	0,4	1,0	1,9	1,
Splnění	☹	☺	☺	☺	☺	☺	☺

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, 2015.

Je ale nutné uvést, že dané kritérium bude splněno i nadále – jak vyplynulo z předchozí analýzy, eurozóna čelí obrovskému problému, a tím je deflace. Je vidět, že neexistuje jednoznačná odpověď na boj proti deflaci, jedná se v podstatě o fenomén dnešní doby.

Další sada kritérií již má dva ukazatele. První z nich je saldo rozpočtu. A jak je vidět z tabulky č. 9, dané kritérium je splněno až na výjimku roku 2012, kdy se český rozpočet dostal lehce pod hladinu kritéria. Predikce budoucího vývoje ale říká, že kritérium bude splněno i v budoucnosti.

Tabulka 9. Splnění kritéria salda rozpočtu

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
ČR	-4,0	-1,3	-1,9	-1,9	-1,2	-0,8	-0,5
Splnění	☹	☺	☺	☺	☺	☺	☺

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, 2015.

Jak již bylo uvedeno dříve, Česká republika má relativně malý veřejný dluh, proto bylo možné očekávat splnění dalšího kritéria v sadě veřejných financí – jak je vidět z tabulky č. 10, tak tomu tak skutečně je. Dokonce existuje velmi významná mezera mezi hodnotou kritéria a jeho stavem v České republice.

Tabulka 10. Splnění kritéria veřejného dluhu

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
ČR	44,7	45,7	42,7	40,9	40,9	40,7	40,1
Splnění	☺	☺	☺	☺	☺	☺	☺

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, 2015.

Výše uvedené ukazatele, stejně jako i inflace, budou splněny i nadále a příčinou toho není zase až tak výhodné hospodaření českého státu, jako spíše obrovský růst státního dluhu zemí PIGS, které jsou součástí eurozóny. Jak bylo poukázáno výše, dluh českého veřejného sektoru roste, avšak ne tak rychle jako třeba dluh zemí jižní části eurozóny.

I poslední kritérium – konvergence úrokových sazeb je splněno – viz tabulka č. 11. Stejně jako i u zbytku ukazatelů, má Česká republika dokonce i výrazný prostor mezi hodnotou kritéria a jeho stavem v České republice.

Tabulka 11. Splnění kritéria konvergenčních sazeb

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hodnota kritéria	5,1	6,4	3,8	3,6	3,0	3,3	3,3
ČR	2,8	2,1	1,6	0,7	1,2	1,5	1,8
Splnění	☺	☺	☺	☺	☺	☺	☺

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou, 2015.

Konvergenční sazby jsou bezesporu zásluhou české centrální banky, která již delší dobu provádí velmi vhodnou měnovou politiku. Na rozdíl od ostatních centrálních bank, dokáže ČNB řídit finanční trh a měnovou oblast – Česká republika, na rozdíl od více rozvinutých zemí eurozóny, nevytvořila ani korunu na záchranu svého bankovního sektoru a český finanční sektor je zcela odolný vůči krizím, což dokazovala celá řada zátěžových testů provedených ČNB.

Z dané kapitoly je možné jednoznačně udělat tento závěr – Česká republika splňuje všechna kritéria pro vstup do eurozóny, avšak zatím si ho nepřejí. Důvodem jsou bezesporu obavy o svou budoucnost v rámci eurozóny.

4.4 Zkušenosti se zavedením eura

Zkušenosti se zavedením eura budou popsány na příkladu dvou zemí – Slovenska a Německa. Jedná se o ekonomiky, které jsou silně odlišné od české, avšak určitá zjištění a výsledky přechodu bude možné aplikovat i na českou ekonomiku.

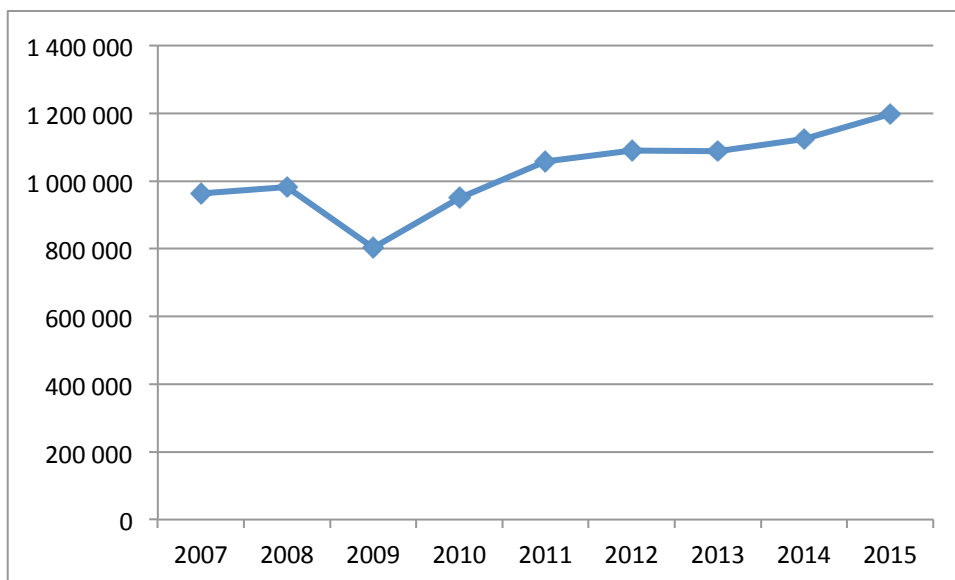
4.4.1 Německo

Německo je jednoznačným lídrem nejen Evropy, ale i jedním z ekonomických lídrů celého světa. Přijetí eura je v dané zemi podmíněno její silnou orientací na export. Země se přijetím eura snažila především odstranit měnové riziko plynoucí z výměny peněz obdržených za vývoz.

Je vidět, že Německo neskutečně profituje ze zavedení eura. Nejvíce je to vidět díky poslední krizi. Důvody jsou dva – export německého zboží a německé investice v zahraničí.

Export z Německa roste po celou dobu sledování ekonomických veličin v této bakalářské práci – viz obrázek č. 10. Jak je zřejmé, i v době krize nezastavil export Německa tempo svého růstu. Jedinou výjimkou je rok 2009, avšak již v následujícím roce se německý vývoz vrátil na předkrizovou úroveň.

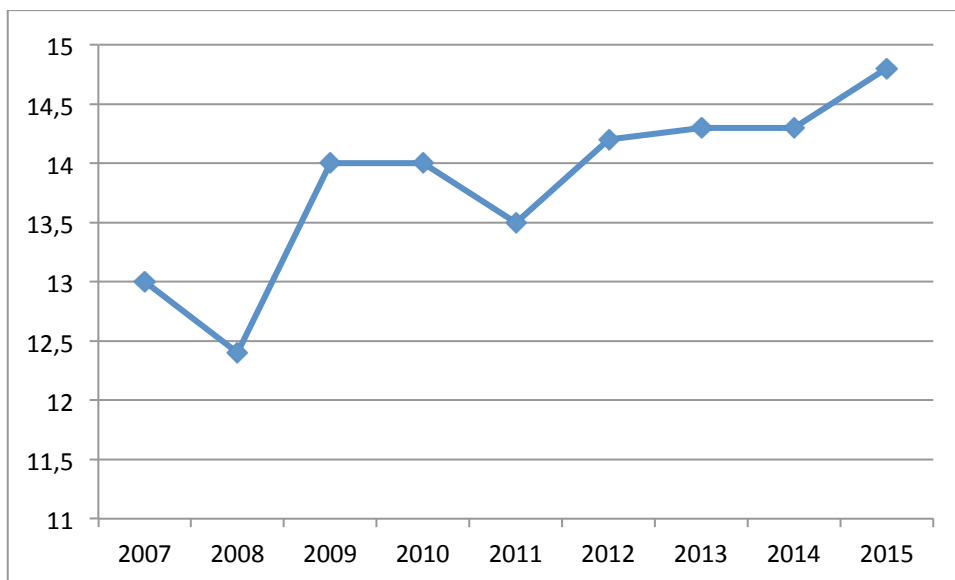
Obrázek 10. Export z Německa, mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Důvod silné pozice Německa jako exportní velmoci spočívá v tom, že většina jeho exportních výrobků je představena jako zboží s vysokou přidanou hodnotou a vysoce technologickými výrobky – viz obrázek č. 11. Jinými slovy, poptávka po velmi složitých výrobcích zaručuje ekonomickou stabilitu Německa.

Obrázek 11. Export německého vysoce inovativního a technologického zboží, % od celkového exportu

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Díky přijetí společné měny mohou německé podniky exportovat do zahraničí v měně, která je uznávána po celém světě. Mimochodem, je velmi pozoruhodné, jak se euro, jen pár let po svém zavedení, dokázalo dostat do mezinárodních transakcí na stejnou úroveň s americkým dolarem. Euro je jednoznačným konkurentem amerického dolaru, pokud se jedná o obchodní světovou měnu.

Přirozeným důsledkem růstu exportu ekonomiky by bylo posílení poptávky po domácí měně, která by vyvolala silné tlaky na její zhodnocení. V případě eura tomu tak není. Nejlépe je to možné dokázat pomocí vývoje kurzu vůči jiné světové měně – USD. Jak je vidět z obrázku č. 12, sice došlo v posledních dvou letech v určitému poklesu kurzu USD, avšak ne tak zásadnímu. Za posledních deset let kurz spadl z 1,3 na 1,1, což je v podstatě jenom 15 % pokles kurzu.

Obrázek 12. Kurz eura vůči USD dle ECB

Zdroj: ECB. Euro foreign exchange reference rates

Německo má v této situaci obrovskou výhodu – německá marka by za těchto okolností neskutečně posílila a export Německa by se stal nekonkurenceschopným z hlediska ceny. Ve skutečnosti na to v současnosti „doplácejí“ jiné země eurozóny, které mají ve výsledku měnu, která je daleko silnější, nežli si mohou dovolit jejich ekonomiky. Ve výsledku má Německo „garantovaný“ levný export, nežli by tomu bylo v případě existence německé marky.

Německo navíc dostalo naprosto jedinečnou příležitost investovat peníze do zahraničí ve své domácí měně. Díky tomu dokáže i nadále držet mzdové náklady na přijatelné úrovni. Bohužel, to se nestalo ve Španělsku, Řecku apod., kde mzdové náklady neskutečně vzrostly, což automaticky snížilo konkurenceschopnost místního trhu.

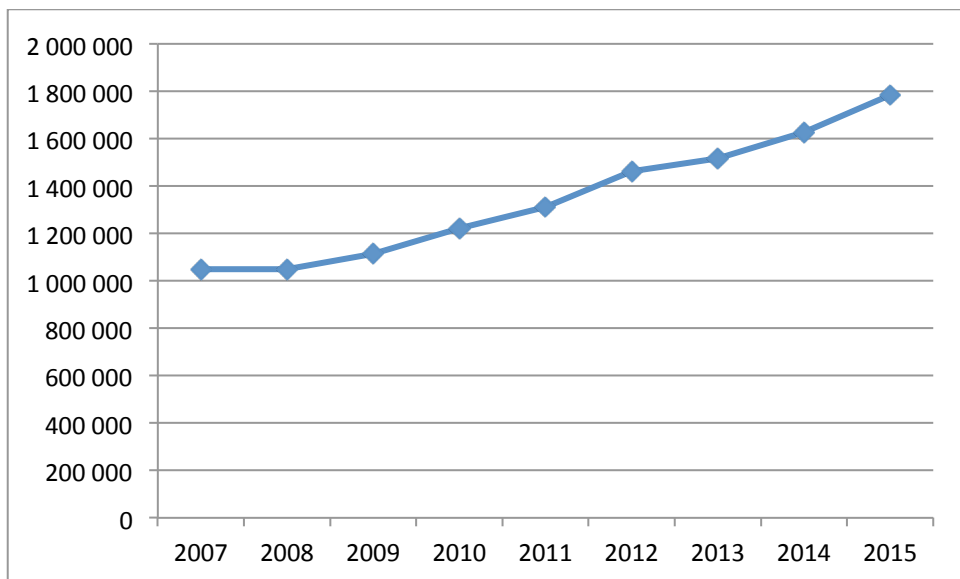
I přes veškeré problémy, spojené s jižní částí eurozóny a nutné půjčky těmto státům ze strany Německa, země stále profituje ze společné měny. Důvody uvedl hlavní ekonom ČSOB: „Kdyby se měly velké objemy zahraničních aktiv ve vlastnictví německých subjektů po rozpadu eura převádět do cizích měn, způsobilo by to ohromné ztráty. Němečtí

vlastníci, převážně banky, mají v zemích na periferii eurozóny, jako jsou Španělsko, Irsko, Portugalsko nebo Řecko několik bilionů eur. Je velmi složité odhadovat, jak velké by tyto ztráty byly, jelikož by záleželo na přesném scénáři rozpadu Eurozóny“ (Bankovní poplatky.com. Jan Bureš: Německu se vyplatí projekt EURO podržet).

Právě za výše uvedenou situaci, podle mého názoru, stojí i úspěch kancléřky Angely Merkelové. I když tato úřednice čelí obrovské kritice kvůli uprchlické krizi jak v Německu, tak i v zahraničí, stále je v oblibě mezi Němci. A to díky tomu, jak se vyvíjela situace v Německu v posledních několika letech.

Německo je nejen vývozní velmocí, ale i jedním z největších evropských příjemců přímých zahraničních investic – viz obrázek č. 13. Přitom, přísun peněz zahraničních investorů se nezastavil ani v období krize.

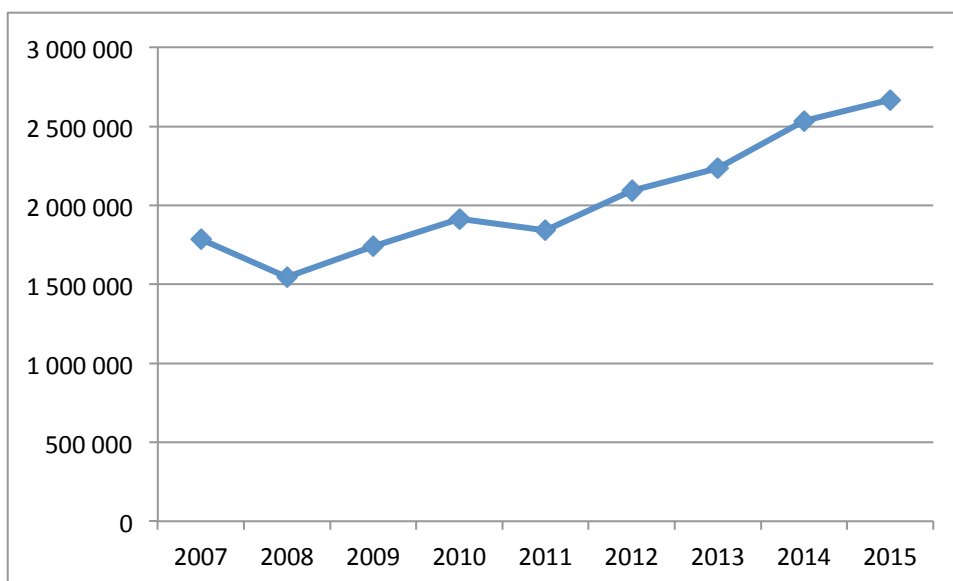
Obrázek 13. PZI do Německa, mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

I německé cenné papíry se těší velké oblibě u zahraničních investorů – viz obrázek č. 14, který poskytuje přehled o portfoliových investicích. Německé cenné papíry, ať se jedná o dluhové nebo majetkové, jsou zárukou a doslova ostrůvkem stability v době krize.

Obrázek 14. Portfoliové investice do Německa, mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

4.4.2 Slovensko

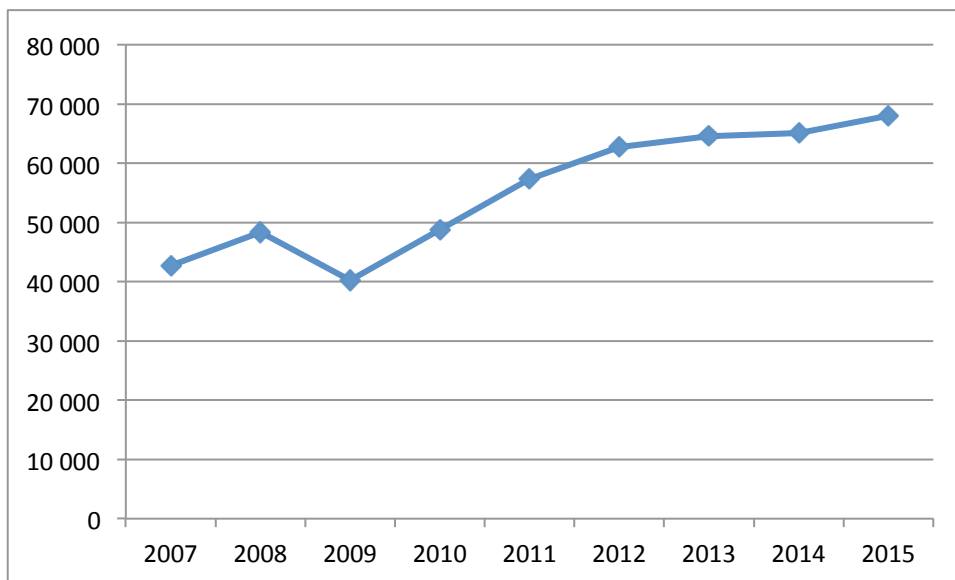
Slovensko je jednoznačně malým státem a jeho ekonomická situace je zcela závislá na zahraniční poptávce. Právě proto se přijetí eura jeví jako zcela přirozený krok. Ihned na úvod je nutné uvést, že se jednalo velice vhodný krok slovenské vlády.

Místopředseda slovenské vlády takto popisoval klady přijetí měny: „*Vyšší kredibilita, nižší náklady a více investic, stejně tak jako nižší úrokové sazby ve veřejném a soukromém dluhu, které přijetí eura na Slovensku přineslo*“. Euro podle něj znamená také: „*Záruku politické stability vůči zahraničí*“. Navíc podle daného úředníka: „*Slovensko bez eura rostlo pomaleji, než jak Slovensko zavádějící společnou evropskou měnu*“ Po vstupu Slovenska do eurozóny rostlo HDP země v průměru o 10-11 %. Málomocný evropský stát se může pochlubit takovým nárůstem (EUROSKOP. Prouza: ČR je na vstup do eurozóny hospodářsky připravena).

Nenaplnily se obavy spojené s růstem cen v zemi – inflace v zemi zůstala stejná jako i při slovenské koruně. Na druhou stranu došlo ke vzniku problému, se kterým se nepočítalo – jednalo se o nutnost přispívat zemím typu Řecka.

Exportu ze Slovenska bezesporu pomohlo přijetí eura – viz obrázek č. 15. Jak je zřejmé, export z dané země roste téměř po celou dobu sledování. Jedinou výjimkou je rok 2009, což byl vrchol krize v Evropě.

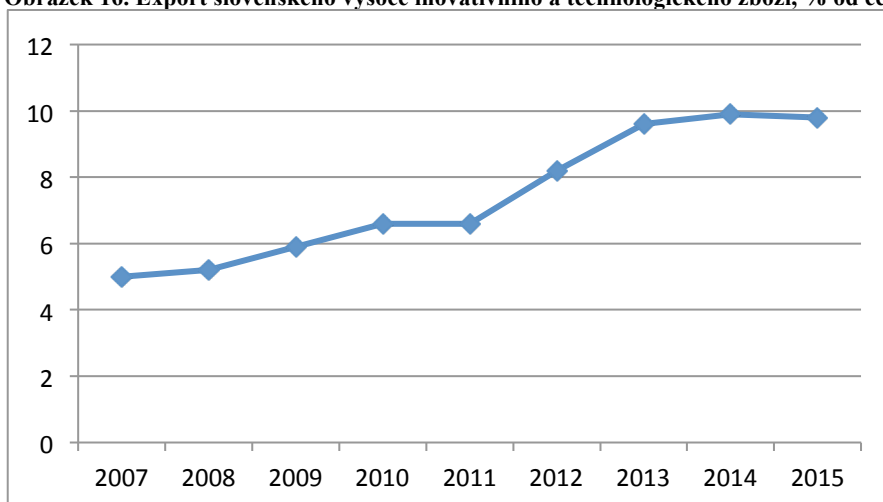
Obrázek 15. Export ze Slovenska, mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Je nutné zohlednit i to, že přijetí eura nejvíce pomohlo přebudování slovenské ekonomiky ve směru ke změně exportu – v dnešní době Slovensko exportuje přibližně 10 % vysoce technologických výrobků, kdežto ještě před osmi lety bylo toto číslo o polovinu menší – viz obrázek č. 16. Důvodem je vstup zahraničních investorů a modernizace výroby.

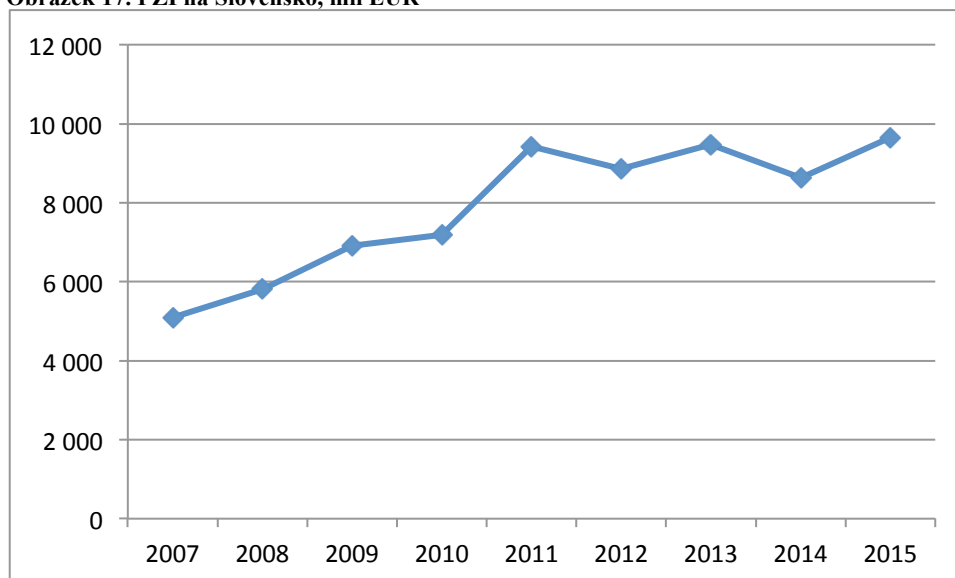
Obrázek 16. Export slovenského vysoce inovativního a technologického zboží, % od celkového exportu

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Od doby vstupu Slovenska do eurozóny, zaznamenal příliv přímých zahraničních investic naprosto raketový růst a zvětšil se v podstatě třikrát – viz obrázek č. 17. Takže euro mělo jednoznačně pozitivní vliv na slovenskou ekonomiku.

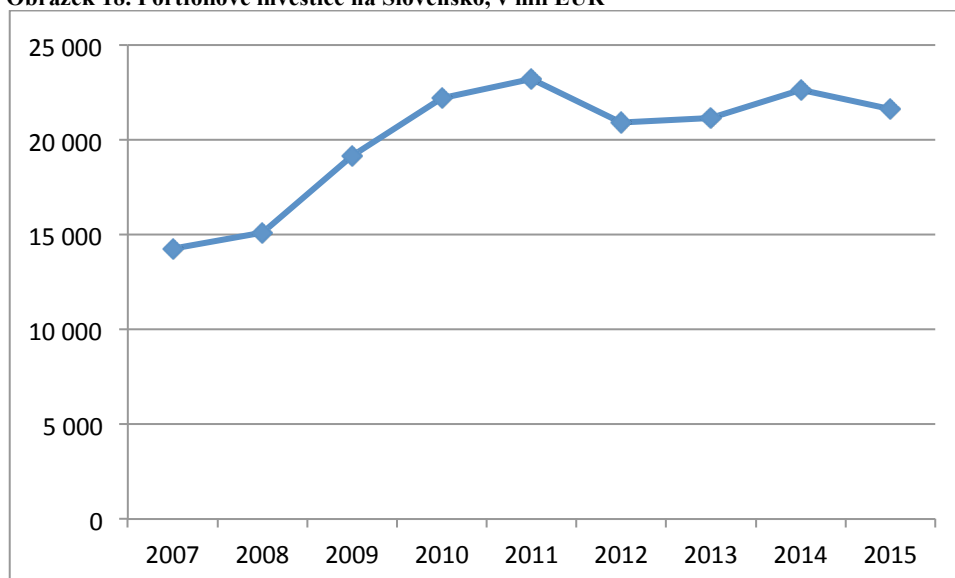
Obrázek 17. PZI na Slovensko, mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

Výše uvedené tvrzení ale neplatí pro portfoliové investice – viz obrázek č. 18. Objem portfoliových investic sice vzrostl, ale ne tak zásadně, jednalo se spíše o přirozený růst, nikoliv o růst způsobený vstupem do eurozóny. Možným důvodem je to, že slovenské cenné papíry nejsou vnímány zase až tak pozitivně a slovenský kapitálový trh není moc rozvinutý.

Obrázek 18. Portfoliové investice na Slovensko, v mil EUR

Zdroj: EUROSTAT. Statistics A-Z. Vlastní úprava.

4.5 Budoucnost eura a eurozóny

Budoucnost eurozóny není jistá. Důvodem je stále sílící krize v eurozóně. Je zřejmé, že jižní křídlo Evropy není schopno se vypořádat se svými problémy, a je zcela odkázáno na přisun peněz. Otázkou zůstává jak dlouho Německo a jiné země eurozóny budou tolerovat danou skutečnost.

Navíc se musí vzít v potaz příklad BREXITU, když v referendu obyvatelé Velké Británie jednoznačně zvolili odchod z EU. Důvodem je zřejmě nespokojenost s politikou Bruselu. Británie, na rozdíl od Německa, není zase až takovou exportní velmocí, jedná se spíše o finanční centrum. Právě proto, podle mě, vedení země velice negativně vnímalo nutnost vstupu do eurozóny, čímž bezesporu došlo k ovlivnění nezávislé měnové politiky.

Na druhou stranu se musí pamatovat na to, že euro nabízí celou řadu výhod, což je nejlépe vidět na příkladu slovenské ekonomiky, která po vstupu do eurozóny zaznamenala relativně velký ekonomický růst.

Slovenská ekonomika zaznamenala růst zejména v oblasti přílivu zahraničních investic a změně exportu země – jak bylo možné si všimnout již v předchozí kapitole, došlo k určité změně ve vývozu Slovenska ve směru k vývozu více technologických výrobků.

Eurozóna se zrodila jako přirozený důsledek EU. Při přechodu na společnou měnu se ovšem nepočítalo s problémy, které budou vyvolány jejím přijetím. Hlavním problémem je

bezesporu nezodpovědnost vlád jednotlivých zemí. Nikdo nepočítal s tím, že je vláda schopná dokonce zfalšovat svoje statistické výkazy pro vstup do eurozóny – jak se to stalo třeba v případě Řecka. Důkazem je třeba chybějící legislativa v oblasti vyloučení země z eurozóny. Takže i kdyby ostatní země chtěly vyloučit Řecko z eurozóny, nemají k dispozici žádnou legislativní podporu.

Na druhou stranu se musí upozornit na to, že kolem eurozóny koluje celá řada diskuzí, které jsou zcela neopodstatněné. Klasickou ukázkou je GREXIT. Řecko i přes svoje problémy nikdy na vlastní popud nevystoupí z eurozóny a nezavede drachmu. V opačném případě se jeho astronomický dluh zvýší ještě více, a to díky téměř okamžitému znehodnocení drachmy, ať její kurz bude nastaven jakkoliv. Navíc se velmi často zapomíná na věřitele Řecka, kterými jsou právě německé a francouzské banky.

Problémem eurozóny je, jak již bylo uvedeno výše, i deflace. Přitom se jedná o jev, se kterým si dosud neví rady ani hospodářská politika, jelikož něco takového již dávno nemusela řešit. Německo má obrovské výhody díky přijetí společné měny – nejlépe je to vidět na příkladu německého exportu a zahraničních investic. Díky zavedení eura se Německo zcela vypořádalo s kurzovým rizikem. Navíc Německo nečelí zase až tak velkému posílení eura z důvodu velké poptávky – bylo to poukázáno na kurzu vůči USD. Jinými slovy, právě díky Německu je euro natolik silnou měnou a posiluje i v období, když celá řada členských zemí je na pokraji bankrotu.

Euro je jednoznačně velmi výhodné pro Německo s jeho exportně zaměřenou ekonomikou. Proto se dá předpokládat, že pokud je v eurozóně Německo, eurozóna bude i nadále existovat.

5 Diskuse

Z hlediska možného vstupu do eurozóny není situace v České republice natolik jednoznačná. Největším přínosem je odstranění kurzového rizika, jelikož česká ekonomika je, stejně jako ta německá, silně zaměřena na vývoz.

Na druhou stranu ale ČNB přijde o velmi významný nástroj měnové politiky, a de facto se bude muset přizpůsobit ve své měnové a monetární politice zájmům Německa, které nemusí být v souladu s potřebami české ekonomiky.

Podle mého názoru, přijetí eura vyžadují zejména větší podniky zabývající se vývozem svého zboží do unijních zemí. Pro menší podniky, zaměřené jen na vnitřní trh, přinese přijetí eura většinou spíše problémy – duální kotace, nutnost mít dva typy peněz, přechod účetnictví apod. Přijetí eura navíc české ekonomice přinese i zvětšení přísunu peněz v podobě zahraničních investic, jako se tomu stalo na Slovensku. Navíc, na rozdíl od Slovenska, se zvýší i poptávka po českých cenných papírech, takže i portfoliové investice budou poznamenány určitým růstem.

Na druhou stranu je nutné uvést, že náklady spojené se zavedením jednotné měny mají jenom jednorázový charakter, a je nutné je vynaložit pouze jednou.

Z hlediska přijetí eura jednotlivými státy se musí uvést, že neexistuje jedna univerzální rada. Euro je jednoznačně vhodné pro země s velmi rozvinutou ekonomikou, které jsou schopny mít velmi silnou měnu – Německo, Francie, Nizozemí apod.

Na druhou stranu země, které nemají takovou ekonomiku, nemusí raději spěchat se vstupem do eurozóny. Pro tyto země je lepší, když raději zůstanou u možnosti znehodnotit svou měnu, když dojde k ekonomické krizi.

Česká ekonomika stojí, podle mého názoru, spíše blíž k rozvinutým ekonomikám – její export je tvořen převážně strojírenskými výrobky. Navíc, během krize nedošlo v ČR k nárůstu nezaměstnanosti jako třeba ve Španělsku, ani nebyl nakumulován státní dluh jako v Řecku apod.

Na druhou stranu nelze jednoznačně říct, jestli přínosy eura jsou pro Českou republiku větší nežli náklady. Česká ekonomika není tak silná jako německá nebo nizozemská. Proto zde neexistuje univerzální doporučení.

Vývoj událostí navíc v posledních letech poukázal na zcela zásadní problém, který byl zcela opomíjen – vstup do eurozóny umožnil vládám nezodpovědných zemí rychle zvyšovat svoje státní výdaje bez jakéhokoliv postihu.

Není ale možné jednoznačně tvrdit, jestli zavedení eura je v současné době pro českou ekonomiku vhodné či nikoliv. Na jednu stranu díky tomu přijde ČNB o svůj velmi významný nástroj měnové politiky, který jí mimochodem pomohl odstranit deflaci. Na druhou stranu se ale musí počítat i s tím, že většina českých podniků, tak či jinak směřuje svůj vývoz do Německa či ostatních zemí eurozóny. Takže musí čelit relativně velkému kurzovému riziku.

6 Závěr

Předkládaná bakalářská práce byla zaměřena na téma, které je v dnešní době bezesporu klíčové – jedná se o vstup České republiky do eurozóny. Význam tohoto tématu je podmíněn především tím, že ČR je součástí EU a dříve nebo později bude muset přijmout euro jako svou měnu. K tomu je nutné dodat, že většina obchodních partnerů ČR patří do eurozóny.

Česká ekonomika je jednoznačně velmi silná a zdravá. Navíc české veřejné finance jsou efektivně řízeny. Takže základ pro přechod na euro je vybudován. Navíc přechod k euru je podmíněn i silnou orientací českých podniků na zahraniční trhy – české zboží je většinou odebíráno v zemích eurozóny. Takže přechod na euro je v českých podmínkách založen na ekonomických předpokladech. Ze vstupu do eurozóny budou jednoznačně profitovat velké exportně orientované podniky, respektive podniky hodně investující v zahraničí.

Eurozóna není rozhodně skupinou pro jakékoliv státy. Jedná se o seskupení, kam by podle mě měly vstupovat velmi silné ekonomiky, které jsou založeny na výrobě zboží s vysokou přidanou hodnotou. Ostatním zemím spíše silná evropská měna uškodí, jelikož znemožňuje znehodnocení své vlastní měny v případě obav z deflace nebo snahy podpořit vlastní export.

Práce byla založena na studiu odborné literatury, článků a studií. Rovněž vyšla i z vlastní analýzy založené na datech z veřejně dostupných zdrojů. Snahou bylo provést objektivní zhodnocení možného vstupu České republiky do eurozóny.

Dalším důležitým závěrem vyplývajícím z analýzy je to, že Česká republika zcela bez problémů splňuje všechna maastrichtská kritéria a již teď je schopná se zapojit do další fáze evropské integrace. Z hlediska vstupu do eurozóny bude český vstup shodný s tím německým.

Otázkou však zůstává, jestli je pro českou ekonomiku výhodné přijetí eura, zejména s ohledem na problémy eurozóny a nutnosti se přizpůsobit měnové politice ECB. Politická situace v České republice a nálada voličů zcela jednoznačně ukazuje na negativní postoj vůči přijetí eura.

Slovenské a německé zkušenosti prokázaly, že zavedení eura je vhodné. Export zaznamenal vysoký nárůst, země čelí přísunu mezinárodních investic, a to jak PZI, tak i portfoliových investic apod.

K tomu je ale nutné mít splněnou celou řadu podmínek: export země musí být založen na výrobcích s velkou přidanou hodnotou, ekonomika musí být relativně stabilní a diverzifikovaná, vláda země nesmí mít snahu se více zadlužit a „zavděčit“ voličům.

Na základě výše uvedených skutečností je možné se domnívat, že hlavní cíl této bakalářské práce – zhodnotit přínosy a omezení zavedení eura v České republice, je možné považovat za splněný. Byly splněny i dílčí cíle. Bakalářská práce může být rozšířena o zhodnocení možnosti a výsledky vstupu především zemí centrální Evropy – Polska a Maďarska, které prozatím stejně jako i Česká republika, nemají zájem o vstup do eurozóny.

Bakalářská práce může být rozšířena o zhodnocení přijetí eura zeměmi Visegrádské čtyřky – dosud Polsko ani Maďarsko nejsou členy eurozóny a ani neprojevují velký zájem o nahrazení své vlastní měny.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

1. BARTONÍČKOVÁ, K. et al. *Občanský a společenskovední základ*. Praha: Edika, 2009. 272 s. ISBN 978-80251-263-18.
2. BERÁNEK, J. *Ekonomika cestovního ruchu*. Praha: Grada Publishing, 2016. 296 s. ISBN 978-80-86724-46-1.
3. BRČÁK, J. et al. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5.
4. CIHELKOVÁ, E. et al. *Mezinárodní ekonomie II*. Praha: C. H. Beck, 2008. 258 s. ISBN 978-80-7400-054-6.
5. ČERNOHORSKÝ, P. et al. *Základy financí*. Praha: Grada Publishing, 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.
6. DURČÁKOVÁ, J. *Mezinárodní finance*. 3. vyd. Praha: Management Press, 2007. 487 s. ISBN 978-80-7261-170-6.
7. EBELING, R. et al. *Autoři CEPu o euru*. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010. 136 s. ISBN 978-80-86547-94-7.
8. EYLER, R. *Money and Banking: An International Text*. New York: Routledge, 2009. 253 s. ISBN 978-0-203-86845-4.
9. HOLMAN, R. *Ekonomie*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011. 696 s. ISBN 978-80-740-0006-5.
10. HRBKOVÁ, J. et al. *Společenské vědy pro techniky: ekonomie, právo, politologie*. Praha: Grada Publishing, 2015. 200 s. ISBN 978-80-247-5588-5.
11. JUREČKA, V. et al. *Makroekonomie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2013. 352 s. ISBN 978-80-247-4386-8.
12. JUREČKA, V. et al. *Makroekonomie: Základní kurs*. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2009. 299 s. ISBN 978-80-248-2065-1.
13. KALÍNSKÁ, E. et al. *Mezinárodní obchod v 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. 368 s. ISBN: 978-80-247-4694-4.
14. KOHOUT, P. *Finance po krizi. Evropa na cestě do neznáma*. 3. rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2011. 328 s. ISBN 978-80-247-4019-5.
15. KOVÁŘ, P. *Témata – Všeobecný přehled*. Praha: Fragment, 2007. 472 s. ISBN 978-802-5305-300.
16. MANDEL, M. et al. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. 496 s. ISBN 978-8072-612-871.
17. MULAČOVÁ, V. et al. *Obchodní podnikání ve 21. století*. Praha: Grada Publishing, 2013. 520 s. ISBN 978-80-247-4780-4.
18. ŠÍŠKOVÁ, N. et al. *Evropské právo 2 - Jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 264 s. ISBN 978-80-7357-949-4.
19. WAWROSZ, P. et al. *Makroekonomie: základní kurz*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2012. 376 s. ISBN 978-80-7408-059-3.
20. POLOUČEK, S. et al. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. 2009. 415 s. ISBN 978-80-7400-152-9.
21. POTUČEK, M. et al. *Strategické vládnutí a Česká republika*. Praha: Grada Publishing, 2007. 360 s. ISBN-13: 978-80-247-2126-2.

Odborné studie

1. Zpráva o činnosti Národní koordinační skupiny pro zavedení eura v České republice za období leden – prosinec 2015. Praha: Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice, 2016. 6 s.
2. Zpráva o plnění Národního plánu zavedení eura v České republice. Praha: Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice, 2010. 32 s.
3. Národní plán zavedení eura v České republice. Praha: Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice, 2007. 84 s.
4. Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou. Praha: Ministerstvo financí, 2015. 29 s. ISSN 2336-5110.

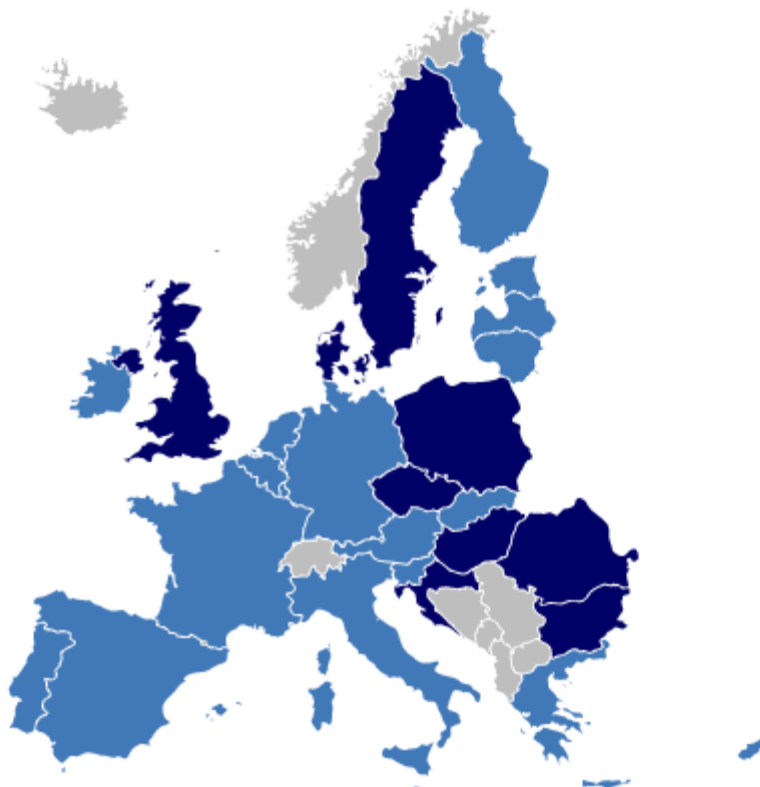
Databáze a internetové zdroje

1. Bankovní poplatky.com. Jan Bureš: Německu se vyplatí projekt EURO podržet. [online]. [2016-12-17]. Dostupné z:< <http://www.bankovnipoplatky.com/jan-bures-nemecku-se-vyplati-projekt-euro-podrzet-14803.html> >
2. Česká národní banka. Měnová politika. [online]. [2016-11-06]. Dostupné z:<https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/menova_politika_cnb.html>
3. DĚDEK, O. Ministerstvo financí České republiky. Makroekonomické přínosy. [online]. [2016-12-04]. Dostupné z:< <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/makroekonomicke-prinosy> >.
4. DĚDEK, O. Ministerstvo financí České republiky. Náklady a rizika. [online]. [2016-12-04]. Dostupné z:< <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/naklady-a-rizika> >.
5. DĚDEK, O. Ministerstvo financí České republiky. Výhody pro podniky. [online]. [2016-12-04]. Dostupné z:< <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/vyhody-a-rizika-eura/vyhody-pro-podniky> >.
6. ECB. Euro foreign exchange reference rates. [online]. [2016-12-17]. Dostupné z:<<https://www.ecb.europa.eu/stats/exchange/eurofxref/html/eurofxref-graph-usd.en.html>>
7. EUROSOP. Prouza: ČR je na vstup do eurozóny hospodářsky připravena. [online]. [2016-12-17]. Dostupné z:<<https://www.eurosop.cz/9002/26885/clanek/prouza-cr-je-na-vstup-do-eurozony-hospodarsky-pripravena/>>
8. EUROSTAT. Statistics A-Z. [online]. [2016-11-06]. Dostupné z:<<http://ec.europa.eu/eurostat/data/statistics-a-z/abc>>
9. Oficiální stránky Evropské komise. *Hospodářská a měnová unie*. [online] [2016-10-22]. Dostupné z:<http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_cs.htm>.
10. Slideplayer.cz. Hospodářská politika. [online]. [2016-11-06]. Dostupné z:<<http://slideplayer.cz/slide/4009244/>>
11. Smlouva o fungování Evropské Unie, článek 140(1).
12. Zavedení eura.cz. Členské státy eurozóny. [online]. [2016-11-06]. Dostupné z:<<http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony>>

Přílohy

Příloha č. 1 - Eurozóna

- EU member using the euro
- EU member not using the euro
- Non-EU country
- Selected country

<https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.en.html>